וויקטאר דאווע.

מיכאאיל באקונין

און

קארל מארקס.

איבערזעצט פֿון ר. ראקער.

פֿערלאג „ארבייטער פריינד",
לאָנדאָן, 1907.

240

איינלייטונג.

אין 1895 האָט מ י כ אַ א י ל ד ר אַ ג אָ מ אַ נ אָ ו ו געשריבען אין דער פֿאָררעדע צו זיין בעקאַנטעס ווערק „באַקונין'ס קאָרעספּאָדענץ מיט אַלעקסאַנדער הערצען און אָגאַריאָוו", דאָס עס איז זעהר צו בעדויערען, וואָס דאָס לעבען און די טהעטיגקייט פֿון באַקונין איז ביז יעצט אַזוי ווייניג בעקאַנט, אָבוואָהל עס זיינען ערשט פֿערגאַנגען 20 יאָהר זייט ער איז געשטאָרבען און טראָצדעם וואָס ער האָט געהאָט אַזוי פֿיל פֿריינדע און אַנהיינגער אין אַלע לענדער פֿון אייראָפּאַ. גליקליכערווייזע זיינען מיר היינט אים שטאַנדע צו בעזייטיגען דיזען מאַנגעל אין אונזער ליטעראַטור. שוין זייט פֿילע יאָהרען איז דר. מ אַ ק ס נ ע ט ל ו י בעשעפֿטיגט מיט אַן אויספֿיהרליכער לעבענס-בעשרייבונג פֿון מיכאַאיל באַקונין און עס איז קיין צווייפֿעל, דאָס דיזעס ווערק וועט זיין אַ ווערטהפֿאָלער און אונשעצבאַרער ליטעראַרישער בייטראַג צו דער רעוואָלוציאָנערער געשיכטע פֿון'ם פֿערגאַנגענעם יאָהרהונדערט. אונזערע גאַנצע קענטניסע אין בעצוג אויף די גלענצענדע לעבענס-געשיכטע פֿון דעם גרויסען רעוואָלוציאָנער זיינען ביז יעצט צום גרעסטען טהייל בעשרענקט געוועזען אויף איניגע אונפֿאָלשטענדיגע אַבהאַנדלונגען, אויף די פֿיינליכע נאָטיצען פֿון די ביאָגראַפֿישע דיקסיאָנערען און הויפּטזעכליך אויף די פֿייגע פֿערלוימדונגען פֿון זיינע געגנער, וועלכע האָבען איהם בעשמוצט זיין גאַנצעס לעבען לאַנג, און וועלכע בעשמוצען נאָך היינט זיין אַנדיינקען. ערשט זייט די לעצטע עטליכע יאָהרען האָט מען פֿערעפֿענטליכט טהיילען פֿון זיין קאָרעספּאָדענץ און מאַקס נעטלוי האָט פּובליצירט אַ טהייל פֿון זיינע טהעאָרעטישע און פּאָלעמישע שריפֿטען.

עס איז קיין צווייפֿעל, אַז באַקונין האָט געהאַט פֿילע פֿיינדע, וועלכע האָבען איהם זעהר אָפֿט בעקעמפֿט מיט די נידריגסטע און געמיינסטע וואַפֿען, אָבער אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך געהאַט אין אַלע לענדער אַ גרויסע צאָהל עהרליכע פֿריינדע און בעגייסטערטע בעוואונדערער, פֿון וועלכע איניגע לעבען נאָך היינט און קעמפֿען אונטער דעם דירעקטען איינפֿלוס פֿון זיינע אידעען פֿאַר די פּאָליטישע און סאָציאַלע בעפֿרייאונג דער מענשהייט. און גראַדע פֿאַר דיזע אַלטע קעמפֿער איז עס געוויס אַ פֿרעהליכע איבעראַשונג, דאָס אַ געלעהרטער און איבערצייגטער אַנאַרכיסט, וועלכער האָט דורך אויסערגעוועהנליך גינסטיגע

אומישטענדען געהאַט די געלעגענהייט צו זאַמלען די זעהר זעלטענע דאָקומענטען, וועלכע גיבען אונז די ריכטיגע ערקלעהרונגען איבער דאָס לעבען און טהעטיגקייט פון דעם גרויסען רוסישען רעוואָלוציאָנער, האָט זיך געשטעלט די גרויסע אויפגאַבע צו שאַפען אַ פאָלשטענדיגע און ווירדיגע ביאָגראַפיע, אַזוי ווי באַקונין און די גראַנדיאָזע זאַכע, פאַר וועלכע ער האָט געקעמפט זיין גאַנצעס לעבען לאַנג, האָבען עס פערדינט.

לאָמיר ניט פערגעסען, אַז באַקונין איז געווען דער אייגענטליכער גרינדער פון דער אַנאַרכיסטישער בעוועגונג אין אייראָפּאַ און דאָס אַלע די, וועלכע פערשפרייטען היינט די פרייע אידעען און טהעאָריען אויף אַלע געביטען פון דער גייסטיגער ענטוויקלונג, זיינען די דירעקטע נאָכפאָלגער פון איהם. אנערקענענדיג דיזע טהאַטזאַכע, פערגעסען מיר נאַטירליך ניט אין די נעמען פון גודווין, טהאָמסאָן, וואַררען, פרודאָהן, גרין, שטירנער און פילע אַנדערע, וועלכע האָבען אַלע בייגעטראָגען צו ענטוויקלען און צו בעגרינדען די אידעען און טהעאָריען פון דער אַנאַרכיסטישער וועלטאַנשויאונג, מיר פערגעסען אויך ניט, דאָס באַקונין אַלס פילאָזאָף און דיינקער האָט אַלע דיזע מענער זעהר פיל צו פערדאַנקען, דען מיט זייערע לעהרען, פערבונדען מיט די רעזולטאַטען פון זיינע אייגענע גייסטיגע פעהיגקייטען, האָט ער געשאַפען אַ גאַנץ נייע פילאָזאָפישע אַנשויאונג איבער דער וועלט און איבער דאָס לעבען פון דער מענשליכער געזעלשאַפט. אָבער מיר רײדען יעצט הויפטזעכליך פון דעם געוואַלדיגען איינפלוס, וועלכען ער האָט געהאַט אַלס פערשפרייטער פון די אַנאַרכיסטישע אידעען אין אַלע לענדער פון אייראָפּאַ. זיין מעכטיגע אַגיטאַציאָנס־קראַפט, זיין אונבעזיגבאַרע ענערגיע און זיינע פערזענליכע כאַראַקטער־אייגענשאַפטען אַלס מענש און פריינד האָבען איהם געמאַכט צום איניציאַטאָר און בעגרינדער פון דער אַנאַרכיסטישער בעוועגונג.

נאָך איידער די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער אַסאָסיאַציאָן" איז געגרינדעט געוואָרען און וועהרענד דער בליהונגס־פעריאָדע פון דיזער מעכטיגער אָרגאַניזאַציאָן האָט באַקונין געשטריטען פאַר די פערברידערונג פון די וועסט־אייראָפּעאישע פעלקער, אָבער אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך געקעמפט פאַר דער בעפרייאונג פון די סלאַווישע נאַציאָנען, (דאָס איז געווען דער גרויסער אונטערשיד צווישען איהם און מאַרקס) דען זיין לאָגישער פערשטאַנד האָט איהם געזאָגט, אַז די עמאַנציפּאַציאָן פון דיזע פעלקער איז די בעסטע גאַראַנטי פאַר די פרייהייט אין אייראָפּאַ. אין דיזער בעציהונג איז ער געווען אַ דירעקטער אַפּאָנענט פון דעם איינזייטיגען שאָוועניזמוס פון קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט געקוקט אויף יעדעס מיטגליד פון דער סלאַווישער ראַסע ווי אויף אַ פיינד, וועלכען מע מוז פערניכטען מיט אַלע מיטלען,1) און עס איז זעהר וואַהרשיינליך, דאָס

1) מאַרקס האָט אין דער „נייער רהיינישער צייטונג" עפענטליך געפריידיגט דעם

דיזער אַנטאַגאָניזמוס איז געווען די הויפּטאורזאַכע און דער אורשפּרונג פֿון דער ביטערער פֿיינדשאַפֿט צווישען די ביידע רעוואָלוציאָנערען.

מע גלויבט געוועהנליך, אַז די פֿיינדשאַפֿט צווישען מאַרקס און באַקונין האָט זיך ערשט אָנגעפֿאַנגען, ווען באַקונין איז געוואָרען אַ מיטגליד פֿון דער צענטראַל־סעקציאָן פֿון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער אַסאָסי־אַציאָן" אין זשענעוואַ אין יולי 1868. אָבער דאָס איז אַן אירטהום. מאַרקס האָט באַקונין'ן שטענדיג בעקעמפֿט און פֿערלוימדעט, זייט ער האָט פֿערלאָזען רוסלאַנד און איז אַריינגעטראָטען אין די פּאָליטישע בעוועגונג פֿון אייראָפּאַ און הויפּטזעכליך זייט 1848 און 1849, ווען באַקונין האָט גענומען אַנטהייל אין די רעוואָלוציאָנען פֿון דייטשלאַנד. אום צו פֿערניכטען באַקונין'ס איינפֿלוס, וועלכער איז דאַן געווען זעהר שטאַרק, האָט מאַרקס אָנגעווענדעט יעדעס מיטעל, וועלכעס זיין פֿאַלשער און פֿערדאָרבענער כאַראַקטער האָט נאָר געקענט אויסקלערען, פֿון די איינפֿאַכסטע ליגענס און פֿערלוימדונגען ביז צו די נידריגסטע און געפֿעהר־ליכסטע בעשולדיגונגען. קאַרל מאַרקס האָט אין זיינע האַנדלונגען געגען באַקונין'ן בעוויזען, ווי אויך אין פֿילע אַנדערע אַנגעלעגענהייטען, דאָס ער האָט גוט אָנגעווענדעט די לעהרען פֿון דייוויד אורקואַרד,1) וועלכער איז געווען זיין אינספּיראַטאָר און ראַטהגעבער אין פּאָליטישע אַנגעלעגענ־הייטען, פֿון דייוויד אורקואַרד, דיזען פֿאַלשען, נידריגען און אונוויסענדען דיפּלאָמאַטישען פֿראַזען־דרעשער, וועלכער האָט איבעראַל געזעהן געפֿעהרליכע ערשיינונגען, אַ מענש, וועלכער האָט געקוקט אויף אַלע אַנדערע מיט מיסטריאישע אויגען, און וועלכער האָט בעטראַכטעט אַלע זייגע בעהויפּטונגען אַלס אונפֿעהלבאַר, פּונקט ווי די יעזואיטען.2)

עס איז ניט מיין אַבזיכט היינט טיפֿער איינצוגעהן אויף די ווערטהפֿאָלע אַרבייט פֿון דר. מאַקס נעטלױ, וועלכע ער האָט נאָך ניט אין גאַנצען געענדיגט; אַלעס וואָס איך וויל בעווייזען אין דיזע אַרטיקלען, מיט דער

קריג געגען די סלאַווישע פֿעלקער מיט דער אויסנאַהמע פֿון די פּוילען. אין זיינע אַרטיקלען געגען די סלאַווען געפֿינט זיך די פֿאָלגענדע שטעלע: „דער האַס געגען די רוסען דאַרף זיין די ערשטע רעוואָלוציאָנערע ליידענשאַפֿט פֿון די דייטשען און זייט דער רעוואָ-לוציאָן (1848) איז נאָך דערצו געקומען דער האַס געגען די טשעכען און קראָאַטען. דערפֿאַר קאַמף, אונערביטליכער קאַמף אויף לעבען און טויט, פֿערניכטונגס-קאַמף און ראַדיקאַ-לער טעראָריזמוס געגען דאָס גאַנצע סלאַווענטהום, וועלכעס האָט פֿערראַטהען די רעוואָלוציאָן א. ז. וו." מאַרקס האָט אַלזאָ ניט נאָר געפּריידיגט דעם קאַמף געגען די רוסישע רעגירונג, זאָנדערען דעם דירעקטען קאַמף געגען די סלאַווישע פֿעלקער.

(דער איבערזעצער.)

1) אורקואַרד איז געווען אַן ענגלישער בורזשואַ, אַ זעהר אינטימער פֿריינד פֿון קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט פֿערדעכטיגט הונדערטער מענשען אַלס רוסישע פּאָליציי שפּיאָנען. אַלע פּאָליטישע עמיגראַנטען אין ענגלאַנד, מיט דער אויסנאַהמע פֿון מאַרקס און זיין קרייז, האָבען איהם בעטראַכטעט אַלס אַ געמיינעם פֿערלוימדער.

(דער איבערזעצער.)

2) JULIUS FROEBEL, Ein Lebenslauf II, 36.

הילפֿע פֿון די צאָהלרייכע דאָקומענטען, וועלכע אונזער פֿריינד נעטלוי האָט פֿערעפֿענטליכט, איז די אונבעשטריטבאַרע טהאַטזאַכע, אַז מאַרקס האָט שטענדיג פֿערלוימדעט באַקונין'ען, אין דאָס דער ביטערער קריג, וועלכען ער האָט אָנגעפֿיהרט געגען דעם רוסישען רעוואָלוציאָנער איז ניט פֿעראורזאַכט געוואָרען, ווייל ער האָט געהאַט דעם גוטען גלויבען און די עהרליכע איבערצייגונג, אַז זיינע שווערע בעשולדיגונגען זיינען ריכטיג. ניין דיזער גאַנצער קריג איז אָנגעפֿיהרט געוואָרען צוליב פֿערזענליכע אינטערעסען און מאַרקס האָט אַליין זעהר גוט געוואוסט די אַבסאָלוטע אונריכטיגקייט פֿון זיינע פֿערלוימדונגען. דאָס צו בעווייזען איז די אויפֿגאַבע פֿון די פֿאָלגענדע אַרטיקלען.

I

באקונין האָט שוין פֿערבראַכט געהאַט עטליכע יאָהר אין אויסלאַנד — אין דייטשלאַנד, דער שווייץ און בעלגיען, ווען ער האָט פֿון דער רוסישער רעגירונג ערהאַלטען דעם בעפֿעהל זאָפֿאָרט צוריקצוקומען נאָך רוסלאַנד;1) אָבער ער האָט זיך ענטזאַגט צו פֿאָלגען דיזען בעפֿעהל און האָט בעשלאָסען צו געהן נאָך פּאַריז. אין פּאַריז איז ער אָנגעקומען אין יולי 1844 און איז דאָרט פֿערבליבען ביז אין דעצעמבער 1847. עס איז דאַן גראַדע געווען יענע מערקווירדיגע פּעריאָדע, ווען אַלע האָבען געגלויבט, אַז די בורזשואַזי האָט עררייכט די העכסטע שטופֿע פֿון איהר מאַכט; די פּעריאָדע, ווען עס האָט איבעראַל געהערשט רוהע און אָרדנונג, און ווען זאָגאַר די אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען האָבען ניט אַרויסגעצייגט קיין קראַפֿט און ענערגי.

באַקונין האָט דיזע עפּאָכע כאַראַקטעריזירט אין אַ מאַנוסקריפּט, וועלכען ער האָט געשריבען אין 1871, און וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט

---

1) „איך האָב מעהר קיין פֿאָטערלאַנד, זייט איך האָב מיר אָבגעזאָגט פֿון דעם מייניגען; און אַזוי געה איך רוהיג און געלאַסען ווי דער וואַנדערענדער יודע דעם וועג, וועלכען מיין שיקזאַל און מיין אינערע איבערצייגונג האָבען פֿאַר מיר בעשטימט. אַזוי ווי עס איז אונמעגליך זיך צו שאַפֿען אַ פֿאָטערלאַנד, וועל איך אין גאַנצען אויפֿגעבען דיזע אונניצליכע אַרבייט, און דאָס וועט מיר ניט אָנקומען אַזוי שווער, דען איך בין איבערצייגט, אַז רוסלאַנד וועט נאָך שפּילען אַ גרויסע ראָלע אין דעם הייליגען קאַמף פֿון דער דעמאָקראַטי. נאָר אונטער דיזער פֿאָראויסזעצונג ליב איך דאָס לאַנד, וואו איך בין געבאָרען געוואָרען...“ (בריף פֿון באַקונין אַן עמאַ זיגמונד, געשריבען אַם 13טען פֿעברואַר 1843.) NETTLAU, I. 64.

פֿערעפֿענטליכט געוואָרען,1) מיט די פֿאָלגענדע ווערטער: „די רעפּובליקאַנער האָבען פֿאָרטגעזעצט זייער קאָנספּיראַטיווע טהעטיגקייט; אָבער פֿילע האָבען בעהויפּטעט, אַז זיי האָבען נאָר קאָנספּירירט אויס פֿערגניגען, אַזוי אונשולדיג איז געווען דער כאַראַקטער פֿון זייערע פֿערשווערונגען. די פּאָליציי פֿון מוסיע דושאַטעל האָט ווירקליך ניט מורא געהאַט פֿאַר זיי, פֿערקעהרט, עס האָט אויסגעזעהן, אַזוי ווי זי וואָלט זיי זאָגאַר געגעבען איהר בעזונדערע פּראָטעקציאָן.״

„אין דיזער עפּאָכע האָט פּרודהאָן צום ערשטען מאָל פּראָפּאַגאַנדירט זיינע אידעען און פּובליצירט זיינע ערשטע ביכער, וועלכע האָבען אין זיך ענטהאַלטען (די הערען לואי בלאַן, פּרודהאָן׳ס שוואַכער געגנער און קאַרל מאַרקס, זיין אייפֿערזיכטיגער אָפּאָנענט, מוזען מיר ענטשולדיגען) די גרונד־אידעע פֿון דער גאַנצער סאָציאַלער רעוואָלוציאָן, די גרונד־אידעע פֿון דער סאָציאַליסטישער קאָמונע, וועלכע צושטערט דעם בעגריף און די טהעטיגקייט פֿון׳ם שטאַאַט. אָבער די מעהרסטע לעזער פֿון פּרודהאָן׳ס שריפֿטען האָבען זיינע אידעען ניט פֿערשטאַנען. די ראַדיקאַלע צייטונגען פֿון דיזער עפּאָכע, „Le Nationale" און „La Reforme" וועלכע האָבען זיך גערופֿען דעמאָקראַטיש סאָציאַליסטיש, סאָציאַליסטיש נאָך דער מאָדע פֿון לואי בלאַן, האָבען ניט געשריבען קיין גוטעס וואָרט איבער זיינע ביכער, זיי האָבען זיי זאָגאַר ניט קריטיקירט. די אָפֿיציעלע רעפּרעזענטאַנטען פֿון דער רעפּובליקאַנישער אידעע האָבען געמאַכט אַ גאַנצע קאָנספּיראַציאָן, צו איגנאָרירען פּרודהאָן׳ס שריפֿטען און אַנשויאונגען.״

„עס איז גשוען דיזעלבע פּעריאָדע, ווען מישלע און קינע האָבען געהאַלטען זייערע ענטהוזיאַסטישע, אָבער לײדער אונפֿרוכטבאַרע פֿאָרטרעגע אין׳ם פֿראַנצויזישען קאָלעגיום, די לעצטע פֿונקען פֿון אַ מין אידעאַליזמוס, וואָס איז פֿילייכט רורכדרונגען געווען פֿון עדלע, גרויסהערציגע בעשטרעבונגען, אָבער וועלכער איז פּראַקטיש ניט פֿעהיג געווען אירגענד עטוואָס אויפֿצוטהאָן. זיי האָבען זיך אונטערנומען די אונאויספֿיהרבאַרע אַרבייט צו גרינדען די פֿרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט פֿון די מענשען אויף די פֿונדאַמענטען פֿון אייגענטהום, שטאַאַט און רעליגיאָן; גאָט, שטאַאַט און אייגענטהום זיינען אונז געבליבען, אָבער פֿון דער פֿרייהייט, גלייכהייט און ברידערליכקייט בעזיצען מיר היינט ניט מעהר, ווי בערלין, פּעטערסבורג און ווערסאַיל ערלויבען אונז.״

אָבער אַלע דיזע טהעאָריען האָבען דאַן אין פֿראַנקרייך געהאַט אַ גאַנץ קליינעם איינפֿלוס. די גרויסע מאַיאָריטעט פֿון די לעזער האָבען זיך איבערהויפּט ניט בעשעפֿטיגט מיט דיזע אידעען, זיי האָבען בעסער געלעזען די אונענדליך לאַנגע ראָמאַנען און נאָוועלען פֿון אויזשען סי און אַלעקסאַנדער דומאַ, וועלכע האָבען דאַן אָנגעפֿילט די

1) דיזער מאַנוסקריפּט געפֿינט זיך אונטער די „פֿראַנצויזישע בריף" .Nettlau, I, 64 - 65

פֿעליטאָנען פֿון די גרויסע צייטונגען La Presse, Le Constitutionnel און
Les Debates.

„גראַדע אין יענער צייט איז עס געווען, ווען די מענשען האָבען געמאַכט
געשעפֿטען, פֿערקויפֿענדיג זייערע געוויסענס און זייערע איבערצייגונגען.
לואי פֿיליפּ, דישאַטעל און גיזאָ האָבען דאַן געקויפֿט און
בעשטאָכען דעם לעגאַלען און קאָנסערוואַטיווען ליבעראַליזמוס, פּונקט ווי
קאַוואור האָט עס שפּעטער געטהאָן מיט דעם „פֿעראייניגטען איטאַליען;"
און דאָס וואָס מע האָט אין יענער צייט אין פֿראַנקרייך גערופֿען „געזעצליכע
פֿערטרעטונג" האָט אָהנע צווייפֿעל אַ גרויסע עהנליכקייט מיט דעם וואָס
מע רופֿט היינט אין איטאַליען „לאַ קאָנסאָרטעריאַ".1) אַ געוויסע צאָהל
געקויפֿטע בעשעפֿעניסע, וועלכע האָבען ניט מעהר געוואָלט ווי זיך
פֿערקויפֿען, האָבען דאַן פֿערוואַנדעלט דעם פּאַרלאַמענט אין אַ בערזע,
וואו מע האָט פֿערקויפֿט די גרויסע און קליינע אינטערעסען פֿון'ם פֿאָלק."

„דער פּאַטריאָטיזמוס האָט זיך אין יענער צייט מאַניפֿעסטירט אין דער
פֿאָרם פֿון געשעפֿטען און האַנדעלס-ספּעקולאַציאָנען; פֿאַר די לאַנד איז
דאָס נאַטירליך זעהר שלעכט געווען, אָבער די איינצעלנע אינדיווידוען,
וועלכע זיינען געשטאַנען אַן דער שפּיצע פֿון'ם שטאַאַט, האָבען געמאַכט
גוטע געשעפֿטען פֿון דיזען האַנדעל. אויף אַזאַ מין אַרט איז די פּאָליטישע
וויסענשאַפֿט זעהר איינפֿאַך געוואָרען און די געשיקליכקייט פֿון דער
רעגירונג האָט זיך אין גאַנצען בעשרינקט אויף די פֿעהיגקייט אויסצו-
קלייבען פֿון אַלע שופֿטען, וואָס האָבען פֿערקויפֿט זייער געוויסען און
זייער איבערצייגונג, דיאיעניגע, וועלכע האָבען געקענט אַריינברינגען דעם
גרעסטען נוצען. עס איז אַלעמען בעקאַנט, ווי גוט לואי פֿיליפּ האָט עס
פֿערשטאַנען זיך צו בענוצען מיט דיזען רעגירונגס מיטעל."

עס איז וואַהר, דאָס אין דערזעלבער צייט, ווען די פֿראַנצויזישע
בורזשואַזי האָט געפֿייערט איהרע שמוציגסטע טריאומפֿען, האָבען אין
פֿראַנקרייך עקזיסטירט אַ מאַסע סאָציאַליסטישע און פּראָגרעסיווע גרופּען
און שולען: די סענט סימאָניסטען, די פֿוריעריסטען, די פּאָזיטיוויסטען:
פּעקער און ווידאַל, פֿלאָראַ טריסטאַן, ווילגאַרדעל און
טהאָרע, זשאָרזש סאַנד און פּיער לערו; בישע או די אַנהייגנ-
גער פֿון דעם דעמאָקראַטישען מיסטיציזמוס; בלאַנקי, באַרבעס
און ראַספּאַיל; די אַנהייגנער פֿון דער „רעפֿאָרם"; די קאָמוניסטען
און די אויטאָריטערע באַבעפֿיסטען; קאַבעט און דעזאַמי און נאָך
אַ גאַנצע מאַסע מעהר אָדער ווייניגער אויטאָריטערע און רעוואָלוציאָנערע
שולען און ריכטונגען. אין דיזען אינטערעסאַנטען קרייז האָט זיך באַקונין

---

1) קאָנסאָרטעריאַ מיינט אַ פּעראייניגונג פֿון מענשען, וועלכע האָבען דיזעלבע
אינטערעסען. אין איטאַליען פֿערשטעהט מען אונטער דיזען וואָרט די פֿערקויפֿטע פּאָליטי-
קער, וועלכע בענוצען דאָס פּאַרלאַמענט פֿאַר זייערע פּערזענליכע אינטערעסען.
(דער איבערזעצער.)

בעוועגט, וועלכער איז שוין פריהער שטענדיג פערבונדען געווען מיט די פאַרטגעשריטענסטע ריכטונגען און פּאַרטייען — אין רוסלאַנד מיט די פּראָגרעסיווסטע גרופּען און צירקלען; אין דייטשלאַנד מיט די פעהיגסטע פערטרעטער פון דעם פילאָזאָפישען ראַדיקאַליזמוס; אין דער שווייץ מיט ווילהעלם ווייטלינג און די קאָמוניסטען, וועלכע האָבען געהאַט אַזעלכע נאָהענטע פערבינדונגען מיט די איינפלוסרייכסטע מיטגלידער פון דער פוילישער עמיגראַציאָן. איבעראַל האָט מען איהם געליבט; אַלע וואָס זיינען מיט איהם בעקאַנט געוועזען, זיינען צו איהם צוגעצויגען געוואָרען דורך דעם צויבערהאַפטען איינפלוס פון זיין מעכטיגער פערזענליכקייט. ער איז געווען איינער פון יענע זעלטענע מענשען, פאַר וועלכע מע וואָלט געקענט אַלעס אַוועקגעבען, אַלעס אייפּאָפּפערען.

אין 1843 האָבען די דייטשע רעגירונגען אונטערדריקט די „Deutsche Jahrbuecher" פון אַרנאָלד רוגע אין דרעזדען און אין דערזעלבער צייט די „Rheinische Zeitung", וועלכע קאַרל מאַרקס האָט אַרויסגעגעבען אין קעלן. אויס דיזען גרונד האָבען די ביידע דייטשע שריפטשטעלער הערויסגעגעבען די „Deutsch-franzoesische Jahrbuecher", וועלכע זיינען אין 1844 אַרויסגעגאַנגען אין פּאַריז. באַקונין איז געווען אַ מיטאַרבייטער פון דיזער צייטשריפט. קורץ נאָכדעם ווי דיזער זשורנאַל האָט אויפגעהערט צו ערשיינען, האָט היינריך בערנשטיין פּובליצירט אַ וועכענטליכע צייטונג אין פּאַריז מיט דעם נאָמען „Vorwaerts". די שטענדיגע מיטאַרבייטער פון דיזען בלאַט זיינען געווען אַרנאָלד רוגע, קאַרל מאַרקס, דער פּאָעט הערוועג, מיכאַאיל באַקונין, זשאָרזש ווערטה, דר. עווערבעק, ג. וועבער, י. בורגערס און פרידריך ענגעלס. אין דיזער פּעריאָדע האָט מאַרקס — נאָכדעם ווי ער האָט זיך צוקריגט מיט אַרנאָלד רוגע1), וועלכען ער האָט געקריינקט מיט פאַלשע בעשולדיגונגען און נידריגע בעליידיגונגען — אָנגעפאַנגען אַ געהיימען קריג געגען באַקונין, בעשמוצענדיג איהם אין בריף און

---

1) מאַרקס האָט שטענדיג פערלוימדעט און בעשמוצט זיינע געגנער. זיינע פּאָלעמישע אַטאַקען געגען אַרנאָלד רוגע, די ברידער בויער, קאַרל גרין, פּרודהאָן, העניסען, ווויליך און קאַרל פאָגט זיינען געווען מוסטער פון נידריגער קליינליכקייט און פאַלשע בעשולדיגונגען, אָבער זיין קאַמף געגען באַקונין איז געווען דאָס ערגסטע, וואָס ער האָט בעגאַנגען אין דיזער בעציהונג. מאַרקס האָט זיינע געגנער ניט נאָר פערלוימדעט און בעשמוצט אין זיינע פּאָלעמישע שריפטען, נאָר זאָגאַר אין זיינע וויסענשאַפטליכע ווערק, ווי צ.ב.ש. אין זיין „קאַפּיטאַל"; אַזוי שטאַרק איז ביי איהם געווען ענטוויקעלט די שלעכטע אייגענשאַפט צו בעליידיגען דיאיעניגע, וועלכע ער האָט געהאַסט. אַלס אַ ביישפּיל ציטירען מיר דאָ די פאָלגענדע ווערטער, וועלכע געפינען זיך אין דער ערשטער אויסגאַבע פון'ם „קאַפּיטאַל", זייטע 613: „אַלעקסאַנדער הערצען, וועלכער איז געווען אַ האַלבער רוסע, אָבער אַ גאַנצער מאָסקוויטער, האָט געוואָלט רעפאָרמירען איראָפּאַ דורך די איינפיהרונג פון דער רוסישער קנוטע." אין דער צווייטער אויפלאַגע פון דעם אויבענדערמאָנטען ווערק האָט מען דיזען זאַץ ניט מעהר אַריינגעשטעלט.

קאָרעספּאָנדענצען, קיינער ווייס ניט די אורזאַכע, וואַרום דיזער קריג האָט זיך אָנגעפֿאַנגען, נאָר די מיטהאָרע, וועלכע מאַרקס האָט אָנגעווענדעט אין דיזען קאַמפּף, האָט געהאַט דעם ספּעציעלען צוועק באַקונין'ן טיפֿער צו פֿערוואונדען, ווי עס וואָלט מעגליך געווען אין אַן עפֿענטליכער און פערזענליכער פּאָלעמיק. אין איינציגער מאָמענט האָט דיזען מייסטער אין דער קונסט צו פֿערלומדען געבאָטען אַ געלעגענהייט צו פֿערגיפֿטען דאָס גאַנצע לעבען פֿון יענעם עדלען מאַן, וועלכער האָט אין יעדען איינענבליק פֿון זיין שטירמישען דאַזיין געגעבען גלענצענדערע בעווייזע פֿאַר זיין פּאָליטישע עהרליכקייט און זיין רעוואָלוציאָנערע ערענסטקייט, ווי מאַרקס אין דעם וויניגען.

אין אָנפֿאַנג פֿון'ם יאָהר 1845, אין דערזעלבער צייט ווען מאַרקס האָט שטילערהייט פֿערשפּרייט זיינע גיפֿטיגע בעשולדיגונגען געגען באַקונין'ן, האָט דער רוסישער צאַר איף דעם פֿערלאַנג פֿון דעם הייליגען סינאָד אַרויסגעלאָזען פֿאָלגענדען אוקאַז: „נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט, אַז די הערען גאָלאָווין און באַקונין, מיטגלידער פֿון דער רוסישער אַריסטאָקראַטי, האָבען אין פֿראַנקרייך פּובליצירט רעוואָלוציאָנערע שריפֿטען געגען דער רוסישער רעגירונג; און ווייטער נעהמענדיג אין אַנבעטראַכט, אַז זיי האָבען ניט געפֿאָלגט דעם קייזערליכען בעפֿעהל — צוריקצוקומען אין זייער פֿאָטערלאַנד, האָבען זיי זיך אַליין אויסגעשלאָסען פֿון אַלע בירגערליכע רעכטע און פֿון זייערע רעכטע אַלס אַריסטאָקראַטען. דערפֿאַר ווערט דער שטאַאַט קאָנפֿיסצירען אַלע זייערע גיטער אין רוסלאַנד און אים פֿאַל זיי וועלען צוריקקומען, וועט מען זיי פֿערשיקען נאָך סיביר, וואו זיי וועלען דאַרפֿען בלייבען זייער גאַנצען לעבען לאַנג". אַם 27סטען יאַנואַר 1845 האָט באַקונין פֿערעפֿענטליכט אין "La Reforme„ אַ בריף, וועלכער בעשעפֿטיגט זיך מיט דיזען אוקאַז:

„מיין פּערזענליכע שטעלונג אין דיזער אַנגעלעגענהייט איז זעהר איינפֿאַך. אין דער צייט וואָס איך בין געווען אין דייטשלאַנד און דער שווייץ, האָט מען דער רוסישער רעגירונג איבערגעגעבען, דאָס איך בין אַן אינטימער פֿריינד פֿון איניגע דייטשע שריפֿטשטעלער, מיטגלידער פֿון דער ראַדיקאַלער פּאַרטיי, דאָס איך האָב געשריבען איניגע אַרטיקלען אין פֿערשידענע צייטשריפֿטען1) און הויפּטזעכליך, דאָס איך בין אַ סימפּאַטיזירער פֿון דער פּונקט אַזוי נאָבעלער ווי אונגליקליכער פּוילישער נאַציאָן און אַן אויסגעשפּראָכענער פֿיינד פֿון דער ברוטאַלער טיראַניי, אונטער וועלכער דאָס פּוילישע פֿאָלק האָט צו ליידען. יעדער איינער קען בעגרייפֿען, דאָס מיינע האַנדלונגען זיינען ניט געווען קיין פֿערברעכען, אָבער פֿאַר אַ רעגירונג ווי די רוסישע, איז דאָס פֿאָלשטענדיג גענוג געווען, אום צו

1) באַקונין האָט געשריבען אַרטיקלען אין די „Deutsche Jahrbuecher“ פֿון אַר-נאָלד רוגע, אין „Der schweizerische Republikaner“ און אין די „Deutsch-franzoesische Jahrbuecher“ פֿון רוגע און מאַרקס. Nettlau II. 252.

פֿאַסען אַזאַ בעשלוס. אויס דיזען גרונד האָט זי מיר צוגעשיקט דעם בעפֿעהל, ואָפֿאָרט צוריקצוקומען נאָך פעטערבורג, מיט דער דראָהונג, דאָס אים פֿאַל איך וועל ניט פֿאָלגען דעם בעפֿעהל, וועט מען אָנווענדען געגען מיר די פֿולע שטרייגקייט פֿון די געזעצע. איך האָב גוט געוואוסט, וואָס איך האָב צו ערוואַרטען, ווען איך וואָלט צוריקגעגאַנגען, און דערפֿאַר האָב איך בעסער פֿאָרגעצויגען די ריינע לופֿט פֿון וועסט־איראָפּאַ, איידער צוריקצוגעהן אין די שטיקענדע אַטמאָספֿערע פֿון רוסלאַנד, פֿון וועלכע איך האָב מיר שוין לאַנג געוואָלט אָבזאָגען. איך האָב אַלזאָ געענטפֿערט מיט דער ערקלעהרונג, דאָס איך וועל ניט צוריקגעהן, וויסענדיג די קאָנזעקווענצען פֿון אַזאַ ערקלעהרונג, דען לויט די געזעצע פֿון מיין געוועזענעם פֿאָטערלאַנד איז מיין ענטזאַגען זיך צו פֿאָלגען דעם בעפֿעהל פֿון דער רעגירונג, אַזאַ שרעקליכער פֿערברעכען געגען די מאַיעסטעט פֿון׳ם קייזער, דאָס מע האָט אַרויסגעלאָזט געגען מיר אַן אוקאַז, אין וועלכען די רעגירונג נעהמט אַוועק פֿון מיר מיין אַריסטאָקראַטישען טיטעל און אין דערזעלבער צייט פֿערורטהיילט זי מיך צו אַ לעבענס־לייגגליכען אויפֿענטהאַלט אין סיביר; אָבער אָפֿען געזאָגט, זיינען דיזע ביידע בעשליסע פֿון דעם הייליגען סינאָד פֿאַר מיר פערזענליך גאָר קיין שטראַפֿע ניט, דער ערשטער בעשלוס איז פֿאַר מיר אַ ווירקליכע וואָהל־טהאַט און דער צווייטער איז פֿאַר מיר אַן אורזאַכע מעהר זיך צו פֿרעהען, וואָס איך לעב יעצט אין פֿראַנקרייך."

באַקונין האָט זיך אפילו ניט לאַנג געהאַט צו פֿרעהען מיט דעם גליקליכען צופֿאַל, וועלכער האָט איהם ערלויבט צו לעבען אין פּאַריז; דען די רוסישע רעגירונג האָט באַלד געשיקט אַן פֿראַנקרייך אַ געהיימע נאָטע, אין וועלכער זי האָט אויפֿגעפֿאָדערט די פֿראַנצויזישע רעגירונג איהם צו פֿערפֿאָלגען. אַ געלעגענהייט האָט זיך באַלד געמאַכט, ווען באַקונין האָט געהאַלטען זיין בעריהמטע רעדע אין דער גרויסער פֿערזאַמלונג פֿון די פוילישע עמיגראַנטען, וועלכע איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין דער רי סענט האָנאָרע, נומער 352 אַם 29טען נאָוועמבער 1847. אין אַ בריף, וועלכען באַקונין האָט געשריבען מיט פֿילע יאָהרען שפּעטער, און וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט פֿערעפֿענטליכט געוואָרען,1) האָט ער בעשריבען דיזע מערקווירדיגע פֿערזאַמלונג מיט די פֿאָלגענדע ווערטער:

„אים נאָוועמבער 1847 האָבען די פוילישע עמיגראַנטען אין פּאַריז אָרגאַניזירט אַ גרויסע פֿערזאַמלונג, אַזוי ווי זיי פֿלעגען טהאָן אַלע יאָהר, אום צו פֿייערען דעם אַנדענקונג פֿון זייער רעוואָלוציאָן. איך, זייענדיג איינער פֿון די אַלטע עמיגראַנטען, וועלכער איז שוין בעקאַנט געווען דעם אַלגעמיינען פובליקום, בין אויסגעקליבען געוואָרען צו האַלטען אַ רעדע אין דיזער פֿערזאַמלונג, אום עפֿענטליך אויסצודריקען איינע פֿון די אונבע־

1) בריף פֿון באַקונין אַן י. פאַנעלי, געשריבען אַם 29טען מאַי 1867. Nettlau I, 76.

שטרייטבאַרסטע וואַהרהייטען: נעמליך, דאָס די אינטערעסען פֿון דעם רוסישען קייזער־רייך, די אינטערעסען פֿון׳ס צאַריזמוס און די לעבענס בעדירפֿניסע פֿון די רוסישע און ניט רוסישע פֿעלקער, וועלכע לעבען אונטער דער רוסישער הערשאַפֿט, זיינען אַנטאַגאָניסטיש איינע צו די אַנדערע; דאָס די מאַכט פֿון׳ס צאַריזמוס איז אין דער ווירקליכקייט אַ הינדערניס געגען די פֿרייהייט, דאָס גליק און דעם אַלגעמיינען וואָהלשטאַנד פֿון דיזע פֿעלקער, און דאָס דער טריאומף פֿון דער פוילישער רעוואָלוציאָן וואָלט געווען אַ טויטקלאַפּ געגען דעם גאַנצען רוסישען דעספּאָטיזמוס און אין דערזעלבער צייט דאָס גרעסטע גליק פֿאַר אַלע פֿעלקער, וועלכע זיפֿצען געגענוועדטיג אונטער דעם שווערען יאָך פֿון דער רוסישער טיראַניי. אויס דיזען גרונד האָב איך פֿאָרגעשלאָגען די פוילען אין נאָמען פֿון דער רוסישער דעמאָקראַטי די גרינדונג פֿון אַ רעוואָלוציאָנערע אַליאַנץ. מאַכענדיג דיזען פֿאָרשלאַג, האָב איך נאַטירליך אַטאַקירט ניקאָלאַי דעם ערשטען, וועמענס אייזערנע האַנד האָט אונז אַלע אונטערדריקט; מיר אַלע האָבען מעהר אָדער וויניגער געליטען פֿון זיין טיראַניי, ער האָט געשפּילט מיט דעם גליק און לעבען פֿון אַלע זיינע אונטערטהאַנען און איז געווען דער הענקער פֿון אונצעהלבאַרע אָפּפֿערס. דאַמאָלסט האָב איך מיר נאַטירליך נאָך ניט געקענט פֿאָרשטעלען, אַז ניקאַלאַי קען גאָר געפֿינען אַ קאָנקורענט, וועלכער זאָל נאָך בעסער פֿערשטעהען פֿון איהם די פּאָליטיק פֿון בלוט און שענדליכקייטען. זיין זוהן און נאָכפֿאָלגער, אַלעקסאַנדער דער צווייטער האָט אונז געצייגט, דאָס ער איז אין דיזער בעציהונג נאָך פֿעהיגער, ווי זיין פֿאָטער; דען אין די פֿינף יאָהר, וועלכע ער האָט ביז יעצט רעגירט, פֿון 1862 ביז 1867, האָט ער צעהנמאָל אַזוי פֿיל אָפּפֿערס בערויבט, בעגראָבען אין די קערקערס, פֿערשיקט נאָך סיביר, געמאַרטערט און ערמאָרדעט, רוסען און פוילען, מענער, פֿרויען, קינדער און אַלטע, ווי זיין שרעקליכער פֿאָטער האָט עס ניט געטהאָן וועהרענד זיין 30 יעהריגער רעגירונגס־צייט; און דאָך איז ניקאָלאַי פֿון אַלעמען — און מיט רעכט — פֿערהאַסט געווען, וועגען זיין ברוטאַלע גרויזאַמקייט. אין יענער צייט, ווען איך האָב געהאַלטען מיין ערשטע רעדע, האָט די רעאַקציאָן בעהערשט גאַנץ פֿראַנקרייך. *גיזאָ* און דער גראַף פֿאָן *דישאַטעל* זיינען דאַן געווען מיניסטאָרען, דער איינער פֿאַר די אויסערליכע און דער אַנדערער פאַר די אינערליכע אַנגעלעגענהייטען. *לואי פֿיליפּ* האָט מורא געהאַט פֿאַר דער רעוואָלוציאָן; דורך אַ סיסטעם פֿון סיסטעמאַטישער און פלאַנמעסיגער קאָרופּציאָן, וועלכעס ער האָט אויפֿגעהאַלטען 17 יאָהר לאַנג מיט גרויסער געשיקליכקייט, האָט ער בּיסלעכווייז דעמאָראַליזירט די גרויסע מאַיאָריטעט פֿון די 300.000 וועהלערס, וועלכע האָבען דאַמאָלסט פֿאָרמירט דאָס זאָגענאַנטע „געזעצליכע לאַנד" (1); די ביידע פּאַרלאַמענטען זיינען פֿאָל־

(1) אונטער דער רעגירונג פֿון לואי פֿיליפּ איז דער אויסדרוק „דאָס געזעצליכע לאַנד"

שטענדיג פֿערשקלאַפֿט געווען פֿון דער קעניגליכער מאַכט, פונקט ווי מיר זעהען עס היינט,1) און אַלע האָבען געשטימט בלינדערהייט, אַזוי ווי די מיניסטאָרען האָבען געפֿאָדערט. שטיצענדיג זיך אויף דיזע קאָרומפירטע מאַיאָריטעט, האָט די רעגירונג געגלויבט, אַז זי קען אָנגעשטראָפֿט טרעטען די מענשליכע ווירדע פֿון 30 מיליאָן איינוואָהנער מיס די פֿיס, ניט קוקענדיג אויף די פֿאָדערונגען, די ליידען און די אַלגעמיינע אונצופֿרידענהייט פֿון אַ גאנצען פֿאָלק, פֿון וועלכעס מען האָט אַוועקגערויבט זיינע פּאָליטישע רעכטע. אין זיין אינערליכע פּאָליטיק האָט פֿראַנקרייך דאַמאָלסט אויסגעזעהען ווי אַ ריכטיגער דעספּאָטישער שטאַאַט. אין אויסלאַנד האָט גיזאָ שטאָלצירט, וואָס עס איז איהם געלונגען צו בעשטימען די הייראַטספֿערבינדונג פֿון די שפּאַנישע קעניגע און ער האָט זיך איינגעבילדעט, אַז ער האָט ווידער אויפֿגעפֿרישט די אַלטע טראַדיציאָנען פֿון דער גרויסער פֿראַנצויזישער פּאָליטיק און געשאַפֿען אין פֿראַנקרייך עהנליכע פּאָליטישע צושטענדע ווי אונטער לואי דעם 14טען. גיזאָ האָט צוריסען די אַליאַנץ מיט ענגלאַנד, וועלכע די עפֿענטליכע מיינונג האָט בעטראַכטעט אַלס די נויטווענדיגע גאַראַנטי פֿאַר אַ ליבעראַלע פּאָליטיק און האָט אָנגעווענדעט אַלע מעגליכע מיטלען, אום צו ערהאַלטען די פֿריינדשאַפֿט פֿון די דריי דעספּאָטישע שטאַאַטען אים נערדליכען טהייל פֿון אייראָפּאַ. עס איז געווען דיזעלבע פּעריאָדע, ווען די ראַדיקאַלע שווייצער קאַנטאָנען האָבען אָנגעפֿיהרט דעם קריג געגען „זונדערבונד" און ווען עס האָבען זיך אַרויסגעצייגט די ערשטע סימפּטאָמען פֿון דעם איטאַליענישען אויפֿשטאַנד. די דיפּלאָמאַטי פֿון דער זאָגענאַנטער „היליגער אַליאַנץ"2) האָט זיך נאַטירליך בענוצט מיט דער נידריגער געזינונג פֿון די פֿראַנצויזישע מיניסטאָרען און צוזאַמען מיט זיי האָט זי געשלאָסען אַ געהיימען בונד געגען די פֿרייהייט פֿון אייראָפּאַ."

באַקונין, וועלכער האָט געשפּראָכען אין נאָמען פֿון דעם פֿאָרטגעשריטענסטען טהייל פֿון'ם רוסישען פֿאָלק, האָט זיך געווענדעט צו די פּוילישע ברידער, פונקט ווי אין 1824 די נאָבעלע מערטירער פֿון די דעקאַבריסטען האָבען עס געטהאָן, אום געמיינשאַפֿטליך צו בעקעמפֿען דעם דעספּאָטיזמוס און די טיראַניי און צו עראָבערען די פֿרייהייט און אונאַבהיינגיקייט.

אָנגעווענדעט געוואָרען אין אַ סאַטירישען זין, און געוועהנליך האָט מען פֿערשטאַנען אונטער דיזע ווערטער די הערשאַפֿט פֿון דער פּאָליטישער קאָרופּציאָן. (דער איבערזעצער.)

1) מיר מאַכען די לעזער אויפֿמערקזאַם, אַז באַקונין האָט געשריבען דיזען בריף, ווען נאַפּאָלעאָן דער דריטער איז געווען קייזער פֿון פֿראַנקרייך. (דער איבערזעצער.)

2) די „היליגע אַליאַנץ" איז געווען אַ פֿעראייניגונג צווישען די קעניגע פֿון פּרייסען, עסטרייך און רוסלאַנד, וועלכע האָט זיך געשטעלט די אויפֿגאַבע צו פֿערניכטען די רעוואָלוציאָנערע אידעען, וועלכע די פֿראַנצויזישע רעוואָלוציאָן האָט געבאָרען און די פֿעלקער ווידער צוריק צו פֿיהרען אין די פֿינסטערע צייטען פֿון'ם מיטעלאַלטער.

(דער איבערזעצער).

פֿאַר 60 מיליאָן מענשען, וועלכע ליידען אונטער דעם אייזערנעם יאָך פֿון דעם רוסישען צאַריזמוס. די פֿאָלגענדע ווערטער בילדען דעם שלוס פֿון זיין גלענצענדער רעדע: „די פֿערברידערונג צווישען רוסלאַנד און פוילען איז אַ גרויסעס און עדעלעס ווערק, וועלכעס פֿערדינט, אַז מיר זאָלען אָפּפֿערען אַלע אונזערע לעבענס-קרעפֿטע פֿאַר דיזען צוועק. עס איז די עמאַנציפּאַציאָן פֿון 60 מיליאָן מענשען, די בעפֿרייאונג פֿון אַלע סלאַווישע פֿעלקער, וועלכע שמאַכטען אונטער אַ פֿרעמדען יאָך, און עס איז די פֿערניכטונג, דער שטורץ פֿון דעם דעספּאָטיזמוס אין איראָפּאַ. ווען וועט ער ענדליך קומען, דער גרויסער טאָג פֿון דער פֿערברידערונג, דער טאָג, ווען אַלע רוסען, פֿעראייניגט מיט אייך דורך דיזעלבע געפֿיהלען און עמפּפֿינדונגען, וועלען קעמפּפֿען אויס דעמזעלבען גרונד ווי איהר געגען דעם געמיינשאַפֿטליכען פֿיינד אונטער דעם קלאַנג פֿון דעם פוילישען נאַציאָנאַלגעזאַנג, וועלכער איז אין דערזעלבער צייט דאָס ליד פֿון דער סלאַווישער פֿרייהייט: Jeszcze Polska nie zginela!

דיזע רעדע, וועלכע איז אַם 5טען דעצעמבער 1847 צום ערשטען מאָל פֿאָלשטענדיג פּובליצירט געוואָרען אין דער פּרעסע, האָט אַרויסגערופֿען אַן אונגעהייערע אויפֿרעגונג. אויף דעם וואונש פֿון דער רוסישער געזאַנדטשאַפֿט אין פּאַריז האָט דאָס פֿראַנצויזישע מיניסטעריום אויפֿגעפֿאָדערט באַקונין'ן צו פֿערלהזען פֿראַנקרייך; באַקונין האָט געפֿאָדערט, אַז מע זאָל איהם אָנגעבען דעם גרונד פֿון דיזען בעשלוס, אָבער קיינער פֿון די מיניסטאָרען האָט ניט געענטפֿערט זיינע בריף. דער דעפּוטירטער היפּאָליט וואַזוויאַי האָט דעם מיניסטער גיזאָ געשריבען אַן ענערגישען בריף, אין וועלכען ער האָט איהם אָנגעזאָגט, דאָס ער האָט די אַבזיכט צו אינטערפּעלירען וועגען דיזער אַנגעלעגענהייט און אין דערזעלבער צייט האָט ער ערקלעהרט, דאָס ער וועט ניט אויפֿהערען צו אַגיטירען פֿאַר די אָבשאַפֿונג פֿון דעם זאָגענאַנטען „געזעץ געגען די פֿערדעכטיגע", וועלכעס איז נאָך איבערגעבליבען אַלס אַ טרויעריגע ירושה פֿון דעם דירעקטאָריום.1) אַם 10טען יאַנואַר 1848 האָט דער גראַף ד'אַלטאָן שעע אין סענאַט געשטעלט די פֿראַגע, אויב דאָס מיניסטעריום האָט געהאַנדעלט אים איינפֿטראַג פֿון דער רוסישער געזאַנדטשאַפֿט אָדער אין אַ מאָמענט פֿון ספּאָנטאַנער נידריגקייט, און אויב דער מיניסטער-פּרעזידענט האָט אין דיזער אַנגעלעגענהייט געשפּילט די ראָלע פֿון אַ געהאָרכזאַמען דינער אָדער פֿון אַ העפֿליכען מאַן.2) אַם 4טען פֿעברואַר, ווען גיזאָ האָט געענטפֿערט אויף דער אינטערפּעלאַציאָן פֿון היפּאָליט וואַוויאַי און פֿערדינאַנד לאַסטערי, האָט ער ציטירט די פֿאָלגענדע שטעלע

---

1) דאָס דירעקטאָריום איז געוועזען די פֿראַנצויזישע רעגירונגס-פֿאָרם, איידער נאַפּאָלעאָן דער ערשטער איז געוואָרען ערשטער קאָנסול און שפּעטער קייזער פֿון פֿראַנקרייך.

2) D'Alton Shee, Souvenirs de 1847 - 48. I, 95. — Nettlau I, 77.

אוים באַקונין'ס רעדע: „אייער ברודער, מיינע פֿריינדע, איהר הערט, דער קייזער ניקאָליי, אייער ברודער, דער טיראַן און אונטערדריקער, אייער ערגסטער געגנער, דער פערזענליכער פֿיינד פֿון פוילען, דער היינקער פֿון אַזוי פֿיל אונשולדיגע אָפּפֿער, דער רויבער פֿון אייער פֿרייהייט, דער יעניגער, וועלכער פֿערפֿאָלגט אייך מיט אַ העלישער גרויזאַמקייט אויס אינסטינקטיווען האַס און אויס פאָליטישער בערעכנונג — קען דיזער מאַן ווירקליך זיין אייער ברודער?" און שטיצענדיג זיך אויף דיזע ווערטער האָט גיזאָ ערקלעהרט אין פאַרלאַמענט, אַז דיזע שטעלע און אַנדערע עהנליכע זיינען געווען די אורזאַכע, וואָרום די רעגירונג האָט באַקונין'ן אַרויסגעשיקט פֿון פֿראַנקרייך. דישאַטעל, דער מיניסטער דער אינערען, האָט בעהאַנדעלט די אויסווייזונג פֿון דעם רוסישען רעוואָלוציאָנער מיט אייניגע אונבעשטימטע, היפּאָקריטישע פֿראַזען. ווען דער אינערליכער ווידערשפּרוך צווישען די רעדען פֿון די ביידע מיניסטאָרען האָט זיך אימער דייטליכער אַרויסגעצייגט, האָט גיזאָ איינפֿאַך געענטפֿערט מיט די פֿאָלגענדע ווערטער, וועלכע זיינען געווען אַ דירעקטע בעליידיגונג פֿאַר באַקונין'ן: „די רעגירונג האָט געהאַט גענוג אורזאַכען, צו בעשליסען די אויסווייזונג פֿון דיזען מאַן, נאָר איך קען און וויל ניט אָנגעבען דיזע אורזאַכען."

באַלד נאָכדעם האָט באַקונין, וועלכער איז אָבגעפֿאָהרען נאָך בריסעל, געשריבען אַ בריף אַן דעם גראַף דישאַטעל, אין וועלכען ער האָט זיך בעקלאָגט — ניט דערפֿאַר, וואָס מע האָט איהם פֿערבאָטען צו לעבען אין פֿראַנקרייך, דען דאָס איז פֿאַר איהם געווען גאַנץ נאַטירליך — נאָר דערפֿאַר, וואָס דער מיניסטער האָט זיך ענטזאָגט עפֿענטליך אָנצוגעבען די מאָטיווען פֿון דיזער מאַסרעגעל געגען איהם. דער מיניסטער האָט געהאַנדעלט ווי ער פֿלעגט געוועהנליך האַנדלען אין אַזעלכע אַנגעלעגענ־הייטען — ער האָט דעם בריף איגנאָרירט און האָט איינפֿאַך ניט געענטפֿערט. צוויי וואָכען שפּעטער האָט די רעוואָלוציאָן איהם אַוועקגעטריבען צוזאַמען מיט זיינע איבריגע גענאָסען.

און וואָס זיינען ווירקליך געווען די געהיימע מאָטיווען, פֿון וועלכע דער מיניסטער האָט גערעדט? די פֿראַנצויזישע רעגירונג האָט געבעטען אויסקינפֿטע וועגען באַקונין ביי דער רוסישער געזאַנדטשאַפֿט און קיסעלעף, דער רוסישער אַמבאַסאַדאָר אין פּאַריז האָט געענטפֿערט ווי פֿאָלגט: „באַקונין איז אַ מאַן, וועלכער האָט אַ געוויסען טאַלאַנט, ער איז געווען אַן אָפֿיציר אין דער רוסישער אַרמעע, אָבער ער האָט שוין מיט פֿילע יאָהרען צוריק אויפֿגעגעבען דיזע שטעלונג און מיר קענען אונמעגליך ערלויבען, ער זאָל ווייטער קענען וואוינען אין פּאַריז." קיסעלעף האָט אויך פֿערזוכט צו פֿערשפּרייטען צווישען די רוסישע עמיגראַנטען די פֿערלוימדונג, אַז באַקונין איז ניט מעהר און ניט ווייניגער ווי אַ רוסישער פּאָליציי אַגענט. און ווער איז געווען דיזער קיסעלעף?

און אינטימער פֿריינד פֿון דער פֿאַמיליע פֿאָן וועסטפֿאַלען און **דזשעני** וועסטפֿאַלען איז געווען די פֿרוי פֿון קאַרל מאַרקס.1)

II.

באַקונין איז נאָר פֿערבליבען איין מאָנאַט אין בריסעל; פֿון דאָרט האָט ער געשריבען צו הערוועג און אַננענקאָוו, דאָס מאַרקס, ענגעלס און באָרנשטעדט, וועלכע זיינען שוין בעפֿאָר איהם אָנגעקומען אין בעלגיען, בעשעפֿטיגען זיך מיט זייערע געוועהנליכע אינטריגעס און דאָס עס איז איהם אונמעגליך פֿריי צו אָטהעמען אין דיזען צירקעל פֿון העסליכע ליגענס און פֿערלוימדונגען; אויס דיזען גרונד האָט ער זיך שטענדיג געהאַלטען פֿון דער ווייטען און איז אויך ניט אַריינגעטראָטען אין די „קאָמוניסטישע געזעלשאַפֿט", וואו די דייטשע בורזשואַ־דעמאָקראַטען זיינען זיך צוזאַמענגעקומען און האָבען געשמידט קאָמפּלאָטען געגען אַלע די, וועלכע זיינען זיי געשטאַנען אין וועג. באַקונין איז געווען דאָס ציל פֿון זייערע נידריגסטע פֿערלוימדונגען.

גלייך ווען עס איז געקומען די ערשטע נאַכריכט פֿון דעם אויסברוך דער פֿעברואַר רעוואָלוציאָן אין פּאַריז, האָט באַקונין פֿערלאָזען בריסעל און איז צוריק אַוועק אין די פֿראַנצויזישע הויפּטשטאָדט, וואו ער האָט זיך זאָפֿאָרט פֿעראייניגט מיט די ראַדיקאַלע עלעמענטען פֿון קאָסידיער אין דער פֿאָרשטאָדט סענט אַנטואַן. אָבער דער נייער רעגירונגס־אַפּאַראַט פֿון אַפּריל, די הערען פֿלאָט, פֿלאָקאָן און אַראַגאָ האָבען איהם באַלד בעפֿרייט פֿון אַלע אילוזיאָנען און ער האָט אָבגערייזט נאָך ברעסלוי, אום צו זיין נאָהענט פֿון רוסלאַנד. אויף דעם וועג האָט ער בעריהרט די פֿאָלגענדע שטעדט: שטראַסבורג, פֿראַנקפֿורט, קעלן, בערלין און לייפּציג. עס איז ניט אונזער אויפֿגאַבע צו געבען אַ לעבענסבעשרייבונג פֿון באַקונין, דערפֿאַר וועלען מיר איצט ניט ריידען פֿון די פֿערשידענע און וויכטיגע איינצעלהייטען פֿון זיין רייזע, נאָר איין זאַך מוזען מיר נאָך בעמערקען, דאָס אין דער צייט ווען ער איז געווען אין קעלן, האָט ער אָבגעבראָכען די לעצטע בעציהונגען מיט מאַרקס, צוליב אַ סטרייט צווישען דיזען און דעם בעקקנטען רעוואָלוציאָנערען דיכטער זשאָרזש הערוועג. אין אַ מאַנוסקריפּט, וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט פּובליצירט געוואָרען, רעדט ער וועגען דיזער אַנגעלעגענהייט ווי פֿאָלגט:

„אין 1848 האָב איך געהאַט אַ צוזאַמענשטויס מיט מאַרקס וועגען איניגע מיינונגספֿערשידענהייטען און ער האָט ערקלעהרט, דאָס ער איז גערעכטער פֿון מיר. מאַרקס האָט זיך אין דיזער צייט גראַדע בעשעפֿטיגט

1) Nettlau, I.

מיט דער גרינדונג פון קאָמוניסטישע גרופען צווישען די דייטשען אין בריסעל און פאַריז, און האָבענדיג פערבינדונגען מיט די פראַנצויזישע קאָמוניסטען און מיט אַ פּאָר ענגלישע סימפאַטיזירער, האָט ער מיט דער הילפע פון זיין פריינד און גענאָסע פרידריך ענגעלס פאָרמירט זיין ערשטע אינטערנאַציאָנאַלע קאָמוניסטישע פעראייניגונג אין לאָנדאָן. אין דעם נאָמען פון דיזער פעראייניגונג האָט ער צוזאַמען מיט פרידריך ענגעלס אַרויסגעגעבען אַ וויכטיגע פרינציפען־ערקלעהרונג, וועלכע איז בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „דער קאָמוניסטישער מאַניפעסט". אין דיזער פעריאָדע האָב איך מיך מיט ענטוזיאַזמוס אַריינגעוואָרפען אין די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג פון אייראָפּאַ און די נעגאַטיווע זייט פון דער רעוואָלוציאָן האָט דאַן פאַר מיר געשפּילט אַ גרעסערע ראָלע ווי די פּאָזיטיווע זייט, ד.ה. פאַר מיר איז וויכטיגער געווען צו צושטערען דאָס וואָס האָט עקזיסטירט, ווי די פאָרמולירונג און אָרגאַניזאַציאָן פון דעם וואָס זאָל צוערשט אָנפאַנגען צו עקזיסטירען. איך וויל יעצט ניט שטרייטען ווער עס איז גערעכט געווען פון אונזביידען, נאָר איין פונקט האָט יאָ עקזיסטירט, אין וועלכען איך האָב געווים רעכט געהאַט. זייענדיג אַ מיטגליד פון דער סלאַווישער ראַסע איז מיין פאָדערונג געווען צו בעפרייען די סלאַווישע פעלקער פון דעם דייטשען יאָך אַלס אַ מיטעל פאַר דעם זיג פון דער רעוואָלוציאָן; ד.ה. איינע פון מיינע וויכטיגסטע צילען איז דאַן געווען די צושטערונג פון דער רוסישער, עסטרייכישער, פּרייסישער און טירקישער מאָנאַרכי און די רעאָרגאַניזאַציאָן פון די פעלקער פון אונטען נאָך אויבען אויף דעם פונדאַמענט פון זייער אייגענער פרייהייט און פאָלשטענדיגער עקאָנאָמי־שער און סאָציאַלער גלייכהייט; אָבער נאָך מיין מיינונג האָט דיזער פּראָצעס פון רעגענעראַציאָן געדאַרפט געמאַכט ווערען פון די מאַסען אַליין און ניט דורך די קראַפט פון אַן אויטאָריטעט, ווי רעוואָלוציאָנער און אינטעליגענט זי זאָל ניט זיין."

„פון דיזען מאָמענט אָן האָט זיך דייטליך אַרויסגעצייגט די פערשידענהייט פון די ביידע סיסטעמען, וועלכע האָבען אונז געטרענט, און וועלכע האָבען מיר געמאַכט נאָכדיינקען. מיינע אידעען און בעשטרעבונגען זיינען מאַרקס'ן ניט געפעלען געוואָרען, ערשטענס: דערפאַר ווייל זיי זיינען ניט געווען די זייניגע; און צווייטענס ווייל ער אַלס דייטשער פּאַטריאָט האָט ניט געוואָלט צוגעבען און וויל היינט נאָך ניט צוגעבען, אַז די סלאַווען זאָלען זיך בעפרייען פון דעם דייטשען יאָך; נאָך זיין מיינונג האָבען די דייטשען די היסטאָרישע אויפגאַבע צו ציוויליזירען די סלאַווישע פעלקער, ד. ה. זיי צו גערמאַניזירען לאַנגזאַם און ביסלעבוויז אָדער מיט געוואַלד."

מיר בעגעגענען זיך אַלזאָ ווידער מיט באַקונין'ן אין ברעסלוי, וואו ער האָט געפונען אַ געלעגענהייט צו נעהמען אַן אַקטיווען אַנטהייל אין די אַרבייטען פון דער „דעמאָקראַטישער געזעלשאַפט" און פון דעם „סלאַוויש־

פּוילישען קאָנגרעס", וועלכער איז אָבגעהאַלטען געוואָרען אין דיזער שטאָדט.

אין דערזעלבער צייט, ווען דער אַלגעמיינער סלאַווישער קאָנגרעס האָט שטאַטגעפונדען אין פּראַג, האָט מאַרקס געשלידערט אַ נייע פערלײמדונג געגען באַקונין'ען.

נאָר איידער מיר וועלען בעהאַנדלען דיזע טרויעריגע מהאַטזאַבע, איז נויטיג צו געבען אַ קורצען איבערבליק איבער דעם כאַראַקטער פון דיזען קאָנגרעס. צווישען די איבערגעבליבענע פּאַפּירען פון באַקונין'ען געפינט זיך אַ מאַנוסקריפּט, אין וועלכען ער האָט בעשריבען דעם קאָנגרעס אין פּראַג מיט די פאָלגענדע ווערטער:

„אין 1848 האָט שטאַטגעפונען דער ערשטער קאָנגרעס פון די סלאַווישע פעלקער אין פּראַג, וועלכער — מיר בעמערקען דאָס אויסדריקליך — איז דירעקט איינבערופען געוואָרען פון דעם גראַף פ אָ ן ט ה ו ן, פון פ אַ ל אַ ק י און ר י ג ע ר 1) מיט דער רעאַקציאָנערער אַבזיכט צו גרינדען אַ מעכטיגען טשעכישען שטאַאַט אונטער דעם סצעפּטער פון דער האַבסבורגער דינאַסטי; (עסטרייכישע מאָנאַרכי) אָבער דורך אונזערע געמיינשאַפטליכע אַנשטרענגונגען און צו פערדאַנקען דעם רעוואָלוציאָנערען גייסט, וועלכער האָט דורכגעדרונגען דאָס פאָלק און די פּראַגער יוגענד, האָט דער קאָנגרעס בעקומען אַ גאַנץ ענטגעגענגעזעצטען כאַראַקטער, ווי זיינע איינבערופער האָבען עס געוואונשען; און די עסטרייכישע זעלנער האָבען באָמבאַרדירט דאָס פערזאַמלונגס־לאָקאַל און פונאַנדערגעיאָגט די דעלעגאַטען."

„אויף דיזען קאָנגרעס, וועלכער איז אויף דאָס ביטערסטע אַטאַקירט געוואָרען פון דער פּאַנסלאַוויסטישער פּאַרטיי, ד. ה. פון יענער פּאַרטיי, וועלכע איז דירעקט בעגינסטיגט געוואָרען פון סט. פּעטערסבורג, האָב איך קלאָהר און דייטליך בעוויזען די נויטווענדיגקייט פון דער צושטערונג פון'ם רוסישען קייזערדייך, אום צו פערזיכערען די פרייהייט פון איראָפּאַ, צו בעפרייען די סלאַווען פון עסטרייך און דער טירקיי, און אום צו געבען די רוסישע פעלקער אַ געלעגענהייט זיך צו עמאַנציפּירען, וועלכע שמאַכטען אונטער דער הערשאַפט פון דעם צאַריזמוס ווי געפאַנגענע אין אַ שרעקליכען קערקער. עס איז וואַהר, אַז מיין רעדע איז געווען ווייניג צערעמאָניעל און אין דערזעלבער צייט, ווען איך האָב אַטאַקירט די שטרעבונגען פון די אָפיציעלע רוסלאַנד, האָב איך אויך בעקעמפט די עהרגייציגע ווינשע פון די דייטשע פּאַטריאָטען; איך האָב עפענטליך ערקלעהרט, דאָס צוזאַמען מיט דער רוסישער מאָנאַרכי מוז אויך צושטערט ווערען די עסטרייכישע און פּרייסישע דינאַסטי, און פאַר דיזער מיינונג האָבען מיר די קאָנסטיטוציאָנעלע און דעמאָקראַטישע פּאַטריאָטען אין

1) טהון, פּאַלאַקי און ריגער זיינען געווען דריי רעאַקציאָנערע עסטרייכישע שטאַאַטס־מענער. (דער איבערזעצער.)

דייטשלאַנד קיין מאָל ניט געקענט מוחל זיין. אין דעם פראַנקפורטער פאַרלאַמענט און אין די איבריגע פּאַרלאַמענטאַרישע קערפּערשאַפטען פון די פערשידענע דייטשע שטאַאַטען האָבען זיי געטרוימט פון אַ גרויסען גערמאַנישען קייזעררייך און די ווירקונג פון דיזען טרוים איז געווען אַזוי שטאַרק, דאָס זיי האָבען אין גאַנצען פערגעסען, אַז די עקזיסטענץ פון אַזאַ שטאַאַט איז אַ דירעקטער ווידערשפּרוך מיט די איינפיהרונג פון ליבעראַלע און דעמאָקראַטישע אינסטיטוציאָנען."

באַקונין און די איבריגע דעלעגאַטען פון דעם סלאַווישען קאָנגרעס זיינען קוים מיט'ן לעבען ענטלאָפען פון דעם קאַמף מיט די עסטרייכישע זעלנער, ווען מאַרקס האָט פובליצירט אין דער „נייער רהיינישער צייטונג" אַ „פּאַריזער קאָרעספּאָנדענץ", וועלכע האָט ענטהאַלטען אַ נידערטרעכטיגע און פייגע פערלוימדונג געגען דעם רוסישען רעוואָלוציאָנער. מיר ציטירען דאָ די בעטרעפענדע שטעלע פון דיזער קאָרעספּאָדענץ, וועלכע איז ערשינען דעם 6טען יולי 1848: „עס איז נויטווענדיג, אַז מיר זאָלען פון יעצט אָן שיינקען מעהר אויפמערקזאַמקייט צו די קעמפּפע פון דער סלאַווישער ראַסע אין בעהמען, אונגאַרן און פוילען און בעסער אָבוועגען אונזער אורטהייל וועגען דיזער פראַגע. אַלס אַ בעווייז ווער עס מאַכט אייגענטליך די סלאַווישע פּראָפּאַגאַנדאַ, האָט מען אונז פערזיכערט, אַז זשאָרזש סאַנד1) בעזיצט פּאַפּירען און דאָקומענטען, וועלכע קאָמפּראָמיטידען גאַנץ געפעהרליך דעם רוסישען עמיגראַנט באַקונין און בעווייזען, דאָס ער איז אַן אינסטרומענט אין די הענד פון דער רוסישער רעגירונג אָדער אַ בעצאָהלטער אַגענט, וועלכער איז צום גרויסען טהייל פעראַנטוואָרטליך פאַר די פערפאָלגונגען פון די אונגליקליכע פוילען, וועלכע האָבען אין לעצטער צייט שטאַטגעפונען. מיר פערזענליך האָבען ניט וואָס אויסצוזעצען אין דער גרינדונג פון אַ סלאַווישען קייזעררייך, אָבער ניט דורך דעם פערראַטהע פון די פוילישע פּאַטריאָטען, וועלכער איז געווען די קאָנזעקווענץ פון דער סלאַווישער בעוועגונג."

דעם 9טען יולי 1848 האָט באַקונין געענטפערט אויף דיזע אַנקלאַגע מיט דעם פאָלגענדען בריף, וועלכער איז פובליצירט געוואָרען אין דער "Allgemeine Oder-Zeitung" אין ברעסלוי:

„ווערטהער הערר רעדאַקטאָר! איך האָב בעמערקט, אַז מען האָט אָנגעפאַנגען אין דער לעצטער צייט צו פערשפּרייטען פערלוימדערישע בעהויפּטונגען געגען מיך און וועגען מיין אויפהאַלטען זיך אין ברעסלוי; עס איז זעהר טרויעריג, וואָס מיינע אַבזיכטען זיינען אַזוי פאַלש פערשטאַנען געוואָרען. טראָצדעם בין איך אימער געווען דער מיינונג, דאָס עס איז בעסער צו שווייגען און אין גאַנצען צו איגנאָרירען דיזע געמיינע, ניכטסווירדיגע

1) זשאָרזש סאַנד איז געווען אַ בעריהמטע פראַנצויזישע ליטעראַטין מיט סאָציאַליסטישע אידעען. זי האָט הויפּטזעכליך אַגיטירט פאַר די עמאַנציפּאַציאָן פון די פרויען.
(דער איבערזעצער.)

און אַנאָנימע פֿערלײמדונגען, װעלכע מע האָט בעהאַלטענערהײד געבראַכט אין דער עפֿענטליכקײט; און אױסערדעם בין איך געצװאונגען געװען דורך מײן לאַגע און צוליב דער זאַכע, װעלכע איך פֿערטרעט ניט אַרױסצורופֿען די אױפֿמערקזאַמקײט פֿון דעם אַלגעמײנעם פּובליקום;1) און דאַן גיט עס נאָך אַ דריטע אורזאַכע, װאָרום איך האָב געשװיגען, און דאָס איז די װיכטיגסטע פֿון אַלע: איך בין נעמליך איבערצײגט געװען, דאָס אין דעם יעצטיגען מאָמענט רײדען טהאָטען דײטליכער אַלס װערטער; יעדער אײנער בעװײזט דורך זײנע האַנדלונגען װעמען ער דינט, און פֿון װאָס פֿאַר אַ גײסט ער װערט בעאײנפֿלוסט."

„דיזעס מאָל אָבער בין איך פֿערפֿליכטעט צו ברעכען מײן שטילשװײגען, דען די עפֿענטליכע און פֿאָרמעלע אַנקלאַגע, װעלכע די „נײע רהײנישע צײטונג" האָט געשלײדערט געגען מיר, פֿאָדערט אַן עפֿענטליכע און פֿאָרמעלע אַנטװאָרט. עס איז די פֿליכט פֿאַר מיר אַלײן און פֿאַר מײנע דײטשע פֿרײנדע צו שרײבען אַן ענטפֿער און איך האָף, װערטהער הערר רעדאַקטאָר, דאָס איהר װעט זיך ניט ענטזאַגען צו פֿערעפֿענטליכען די ערקלעהרונג פֿון אַ פֿרעמדען אין אײער צײטונג, װעלכער האָט ניט קײן אַנדער װאַפֿע, װי די פּובליקאַציאָן פֿון דער פּרעסע. איך געפֿין מיר אין קאַמף געגען אַ מעכטיגען און גרױזאַמען פֿײנד, װעלכער פֿערפֿאָלגט מיך סיסטעמאַטיש און אונערמידליך, זײט איך האָב איהם עפֿענטליך אַטאַקירט אין אַ רעדע, װעלכע איך האָב געהאַלטען אין פּאַריז, און װעלכער זוכט יעצט אױסצונוצען מײנע נאַטירליכע בונדעסגענאָסין, די דעמאָקראַטי און איהרע אָרגאַנען, אום צו עררײכען זײן ציל."

„אױף דער אײנער זײט האָבען די רעגירונגען אַן אױג אױף מיר אַלס דעמאַגאָג,2) װעלכער איז פֿעהיג צו בעגעהן אַלע פֿערברעכען, און אױף דער אַנדערער זײט האָט מען פֿערזוכט מיר צו פֿערדעכטיגען פֿאַר דער עפֿענטליכער מײנונג, ערקלעהרענדיג, דאָס איך בין אַן אַגענט פֿון דער רוסישער רעגירונג, האָפֿענדיג, אַז מע קען מיר דורך דעם מאָראַלישׂ פֿערניכטען; אָבער דאָס װעט מײנע פֿײנדע ניט געלינגען."

„איך דײנק דאָס עס איז אױך נױטיג צו פּובליצירען מײן בריף אַן זשאָרזש סאַנד, אױף װעלכע די „נײע רהײנישע צײטונג" האָט געשטיצט איהר אַנקלאַגע געגען מײן פּערזאָן און בעט איך צו פֿערעפֿענטליכען

---

1) עס איז געװען קורץ נאָך דעם אױפֿשטאַנד אין פּראַג, אין װעלכען באַקונין האָט גענומען אַן אַקטיװען אַנטהײל. די רעאַקציאָנערע פּרעסע האָט איהם דענונצירט אַלס דעם אײגענטליכען פֿעראורזאַכער פֿון די בלוטיגע קעמפֿע און ער איז געצװאונגען געװען זיך צו בעהאַלטען אַ געװיסע צײט, אום ניט אַרײנצופֿאַלען אין די הענד פֿון זײנע מױטפֿײנד. (דער איבערזעצער.)

2) דאָס װאָרט דעמאַגאָג האָט דאַמאָלסט געהאַט דיזעלבע בעדײטונג װי אַגיטאַטאָר. די דײטשע רעגירונגען האָבען אַלע יונגע לײט מיט פּראָגרעסיװע אידעען גערופֿען דעמאַגאָגען און זײ פֿערפֿאָלגט. דיזע פּעריאָדע רופֿט זיך די צײט פֿון די „דעמאַגאָגען-פֿערפֿאָלגונגען". (דער איבערזעצער.)

דעם פאָלגענדען בריף אין אייער ווערטהע ציישונג."

מיכאַאיל באַקונין.

די רעדאַקציאָן פון דער „אָדער־צייטונג" אין ברעסלוי האָט פערעפענטליכט באַקונין'ס ערקלערונג, צוזאַמען מיט דעם פאָלגענדען בריף, וועלכען דער רוסישער רעוואָלוציאָנער האָט געשריבען אַן זשאָרזש סאַנד:

„ווערטהע דאַמע! אייער נאָמען איז געברויכט געוואָרען, אום צו פער־שפרייטען פערלוימדערישע אַנקלאַגען געגען מיין פערזאָן, וועלכע זיינען פובליצירט געוואָרען אין דער „נייער רהיינישער צייטונג" פון אַ פאַריזער קאָרעספאָנדענט. איך דיינק, דאָס עס איז ניט נויטווענדיג, איך זאָל אייך ערקלערען די ריכטיגע בעדייטונג פון אַזאַ אַנקלאַגע; אָדער דער קאָרעס־פאָנדענט האָט געהאַט די דירעקטע אַבזיכט צו פערלוימדען, אָדער ער האָט געוויסע בעווייזע פאַר זיין אַנקלאַגע. אויב עס האַנדעלט זיך נאָר אום די אַבזיכט צו פערלוימדען, בעט איך אייך אין נאָמען פון דער סימפּאַטי, וועלכע איהר האָט מיר שטענדיג בעוויזען, צוריקצואווייזען די בעשולדיגונגען פון יענעם קאָרעספאָנדענט. פערגעסט ניט, ווערטהע דאַמע, אַז עס האַנדעלט זיך אום מיין עהרע און אין דערזעלבער צייט איז אויך אייער נאָמען בעשמוצט געוואָרען, מיט דעם וואָס דער בע־טרעפענדער קאָרעספאָנדענט האָט זיך בענוצט מיט איהם אויף אַ ניכטסווירדיגע אַרט און ווייזע. פערגעסט אויך ניט, אַז די פערלוימדונג איז געגען מיך געשליידערט געוואָרען אין אַזאַ מאָמענט, ווען איך האָב מעהר ווי אימער נויטיג געהאַט דעם צוטרויען פון'ם פובליקום אים אינטערעסע פון דער גוטער זאַכע, וועלכע איך גאָה פערטהיידיגען."

„אָבער אים פאַל, אַז איהר האָט זיך יאָ בעטהייליגט אין דיזער אַנקלאַגע — אַ זאַך, וועלכע איך קען מיר גאָר ניט פאָרשטעלען, ווערטהע דאַמע — רעכען איך ניט אויף אייער אַמאָליגע סימפּאַטי, נאָר איך אַפּעליר צו אייערע געפיהלען פון עהרע און גערעכטיגקייט. מיין אַכטונג און מיין רעספּעקט פאַר אייער פערזאָן איז פיל צו גרויס און איך האַלט אייך פאַר אַ צו נאָבלען און געוויסענהאַפטען כאַראַקטער, אום איך זאָל קענען אָננעהמען, דאָס איהר האָט אַגיטירט געגען מיך און גענומען אַנטהייל אין דיזער אונאיבערלעגטער אַנקלאַגע געגען מיר, וועלכע איז פונקט אַזוי געוויסענלאָז ווי זי איז פאַלש. איהר האָט ניט קיינע בעווייזע פאַר אַזאַ בעשולדיגונג, אוים דעם איינפאַכען גרונד, ווייל עס עקזיסטירען קיינע. אָבער פיללייכט איז עס מעגליך, דאָס עס האַנדעלט זיך אום שיינבאַרע בעווייזע, וועלכע זיינען גענוג שטאַרק געווען, אום איהר זאָלט זיך מאַכען אַ פאַלשע פאָרשטעלונג וועגען מיין פערזאָן. אין דיזען פאַל בעט איך אייך, איהר זאָלט זאָפאָרט פערעפענטליכען אַלע דאָקו־מענטען, וועלכע קענען מיר קאָמפּראָמיטירען, כדי איך זאָל זיי קענען ווידערלעגען און אין דערזעלבער צייט קענען לערנען די פעראורזאַכער פון דיזער שענדליכער פערלוימדונג. איך האָב אַ רעכט צו שטעלען דיזע

פֿאָדערונג, דען מען האָט מיך עפֿענטליך אַטאַקירט, און איהר האָט די הייליגע פֿליכט עפֿענטליך צו ערקלערען, וואָס פֿאַר בעווייזע איהר האָט פֿאַר אייער אַנקלאַגע."

„איך האָב די עהרע, ווערטהע דאַמע א.ז.וו.—באַקונין."

אַם 3טען אויגוסט 1848 — מעהר ווי אַ מאָנאַט שפּעטער נאָך דער פֿערעפֿענטליכונג פֿון באַקונין'ס אַנטוואָרט — האָט דערזעלבער קאַרל מאַרקס געשריבען אין זיין ציטונג די פֿאָלגענדע ווערטער:

„מיר האָבען פֿערעפֿענטליכט אין נומער 36 פֿון אונזער ציטונג (6טער יולי 1848) אַ נאַכריכט, וועלכע איז פֿערשפּרייט געוואָרען אין פּאַריז. אין דיזעם בעריכט איז בעהויפּטעט געוואָרען, אַז זשאָרזש סאַנד בעזיצט וויכטיגע דאָקומענטען, וועלכע בעווייזען, אַז דער רוסישער עמיגראַנט מיכאַיל באַקונין איז אַן אַגענט פֿון דעם צאַר ניקאָלאַי. מיר האָבען דיזע נאַכריכט איבערגעגעבען צו אונזערע לעזער, פּונקט ווי זי איז אונז מיטגע־טהיילט געוואָרען פֿון צוויי פֿערשידענע קאָרעספּאָנדענטען, פֿון וועלכע איינער איז ניט בעקאַנט מיט דעם אַנדערען. מיר האָבען ערפֿילט אונזער פֿליכט אַלס זשורנאַליסטען, וועלכע בעשטעהט אין דער שטרייגגער בעוואַכונג פֿון אַלע מענער, וואָס שפּילען אַ געוויסע ראָלע אין'ם עפֿענט־ליכען לעבען און אין דערזעלבער צייט האָבען מיר באַקונין'ן געגעבען אַ געלעגענהייט צו פֿערניכטען דיזען פֿערדאַכט, וועלכער האָט טהאַטזעכליך עקזיסטירט אין געוויסע פּאַריזער קרייזען. מיר האָבען פֿערעפֿענטליכט באַקונין'ס ערקלערונג און זיין בריף אַן זשאָרזש סאַנד, וועלכע זיינען ביידע ערשינען אין דער „אַלגעמיינער אָדער־ציטונג," אַזוי ווי באַקונין האָט עס געפֿאָדערט פֿון אונז. אויסערדעם גיבען מיר יעצט אַן איבער־זעצונג פֿון זשאָרזש סאַנד'ס אַ בריף, וועלכען זי האָט געשיקט צו דער „נייער רהיינישער ציטונג" און בעטראַכטען מיט דעם דיזע אַנגעלעגענהייט פֿאַר געענדיגט."

„ווערטהער הערר רעדאַקטאָר! אַם 3טען יולי האָט איהר פֿערעפֿענטליכט אין אייער ציטונג דעם פֿאָלגענדען אַרטיקעל: (דאָ פֿאָלגט די גאַנצע אַנקלאַגע פֿון דער קאָרעספּאָנדענץ אין דער „רהיינישער ציטונג," וועלכע מיר האָבען שוין פֿריהער פּובליצירט.) די בעהויפּטונגען פֿון אייער קאָרעספּאָנדענט זיינען אַבסאָלוט פֿאַלש און האָבען ניט די גערינגסטע בעציהונג צו דער וואַהרהייט. איך האָב קיינמאָל ניט געהאַט דעם קלענסטען בעווייז אין מיינע הענד, וועלכער זאָל רעכטפֿערטיגען אייער אַנקלאַגע געגען באַקונין, דעמזעלבען באַקונין, וועלכער איז אין דער צייט ווען די מאָנאַרכיע האָט נאָך עקזיסטירט, אַרויסגעשיקט געוואָרען פֿון פֿראַנקרייך. אויך מוז איך ערקלערען, דאָס איך האָב קיינמאָל ניט געהאַט דעם קלענסטען צווייפֿעל געגען די עהרליכקייט פֿון זיין כאַראַקטער און געגען די ערענסטקייט פֿון זיינע איבערצייגונגען. איך פֿאָדער פֿון אייער עהרע

און אייער געוויסען, איהר זאָלט זאָפאָרט פערעפענטליכען דיזען בריף אין אייער צייטונג. — זשאָרזש סאַנד."

לאַ שאַט, דעם 20טען יולי 1.1848)

„דיזע אַנגעלעגענהייט האָט זיך אַלזאָ געענדיגט," ווי מאַרקס האָט געזאָגט; צום גרויסען בעדויערען פון מאַרקס האָט זי זיך געענדיגט, אָבער זי האָט אונז געגעבען אַ דייטליכען בעוויז, מיט וואָס פאַר אַ געוויסענלאָזיגקייט דיזער מאַן האָט פערלוימדעט עהרליכע פערזאָנען. באַקונין האָט אונז איבערגעגעבען זיין פערזענליכע מיינונג איבער דיזער אַפערע ווי פאָלגט:

„דיזע אַנקלאַגע איז געווען אַ שרעקליכער קלאַפּ פאַר מיר, דען גראַדע אין דיזעם מאָמענט האָב איך געאַרבייט מיט אַלע קרעפטען פאַר דער רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציאָן, און פאַר איינינגע וואָכען זיינען אַלע מיינע בעשטרעבונגען פאַראַליזירט געוואָרען. אַלע מיינע סלאַווישע און דייטשע פריינדע האָבען מיך פערלאָזען. איך בין געווען דער ערשטער רוסע, וועלכער האָט גענומען אַן אַקטיווען אַנטהייל אין דער רעוואָלוציאָן. עס איז ניט נויטווענדיג פאַר מיר צו ערקלערען, מיט וואָס פאַר מיס־טרויאישע געפיהלען מען האָט איבעראַל אין די וועסטליכע לענדער פון איירָאָפּאַ געקוקט אויף זאָגענאַנטע רוסישע רעוואָלוציאָנערע. באַלד נאָכדעם ווי איך האָב געשריבען אַן זשאָרזש סאַנד, האָט זי מיר זאָפאָרט צוגעשיקט אַ קאָפּי פון איהר בריף אַן די „נייע רהיינישע צייטונג," אין וועלכען זי האָט שטריינג צוריקגעוויזען די בעשולדיגונג נעגען מיר. איך האָב דאַמאָלסט געלעבט אין ברעסלוי און האָב בעאויפטראַגט אַ פוילישען פריינד, וועלכער איז געווען אין קעלן, ער זאָל פאָדערען פון די הערויסגעבער פון דער „נייער רהיינישער צייטונג" זיי זאָלען פאָל און גאַנץ צוריקנעהמען זייער פערלוימדונג. מאַרקס האָט זיך אין גאַנצען אָבגעשאָקעלט פון דיזער אַפערע; ער האָט ערקלערט, אַז די גאַנצע שולד האָט דער פאַריזער קאָרעספּאָדענט, און אַז דיזע קאָרעספּאָדענץ איז אויפגענומען געוואָרען אין דער צייטונג, ווען ער איז ניט געווען אין דער רעדאַקציאָן; 2) אַז ער קען מיר צו גוט, אום אַזאַ זאַך צו גלויבען א.ז.וו. צולעצט האָט ער מיר נאָך געלאָזט אָנזאָגען אַ גאַנצע מאַסע קאָמפּלימענטען און האָט מיר פערזיכערט זיין פריינדשאַפט און אַכטונג. אויף דיזע וויזע איז די אַנגע־לעגענהייט ערלעדיגט געוואָרען."

באַקונין האָט געזאָגט אין איינעם פון זיינע בריף, ענטפערענדיג אויף

---

1) Nettlau I, XII.

(2) באַקונין האָט איבערגעגעבען די גאַנצע קאָנווערזאַציאָן צווישען זיין פוילישען פריינד קאָשיעלסקי און קאַרל מאַרקס. מאַרקס האָט דאַמאָלסט ניט געזאָגט דעם אמת, ווי ער האָט אַליין בעוויזען אין אַ בריף, וועלכער איז פערעפענטליכט געוואָרען אין דעם לאָנדאָנער Morning Advertiser אַם 2טען סעפּטעמבער 1853, ענטפערענדיג אויף די אַנקלאַגען פון אַ.הערצען און גאָלאָווין, וועלכע האָבען פערטהיידיגט באַקונין'ן.

די פּערלוימדונגען פון מאַרקס, די פּראָפּעטישע ווערטער: „באַלד וועט קומען די שטונדע, וואו יעדער איינער וועט געפינען אַ געלעגענהייט צו בעווייזען דורך די טהאַט און ניט דורך ווערטער, וואָס פאַר אידעען ער האָט;" באַקונין האָט ווירקליך געגעבען דורך די טהאַט אַ קלאָרען און אינצווויידייטיגען בעווייז פאַר זיינע אינערליכע איבערצייגונגען. נאָך דער פּעראונגליקטער מאַי רעוואָלוציאָן אין דרעסדען, פון וועלכע ער איז געוועזען די זעעלע, דער העלד, איז ער צום טויט פּעראורטהיילט געוואָרען, אָבער אויף דעם פערלאַנג פון עסטרייך האָט מען איהם איבערגעגעבען צו דער פּאָליציי פון דיזען לאַנד. דאָרטען איז ער צום צווייטען מאָל צום טויט פּעראורטהיילט געוואָרען און דער טאָג פון זיין ערשיסונג איז שוין בעשטימט געוועזען, ווען רוסלאַנד האָט געפאָדערט זיין אויסליפערונג. דאָרטען האָט ער געשמאַכטעט 8 יאָהר אין פּעטער־פּאַוולס קרעפּאָסט און נאָך דיזער צייט האָט מען איהם פּערשיקט נאָך סיביר.

נאָך 12 יאָהר געפאַנגענשאַפט, וועלכע איז פּערבונדען געוועזען מיט אַלע מעגליכע ליידען, איז עס איהם ענדליך געלונגען צו ענטלויפען. אָבער זיין ענטלויפען פון סיביר האָט מאַרקס און זיינע געזינונגס־גענאָסען זאָפאָרט ווידער געגעבען אַ געלעגענהייט צו פּערשפּרייטען נייע פּער־לוימדונגען וועגען זיין פּערזאָן. און וועהרענד דיזער גאַנצער צייט, ווען באַקונין האָט געקעמפט אויף די באַריקאַדען און האָט 12 יאָהר געשמאַכטעט אין דער געפאַנגענשאַפט, האָט מאַרקס, וועלכער האָט איבערהויפּט קיינמאָל ניט אַנטהייל גענומען אין אַ דירעקטען קאַמפף, וועהרענד דיזער גאַנצער צייט איז מאַרקס רוהיג געזעסען ביי'ן פייער פון זיין קוימין אין לאָנדאָן און האָט פאָרטגעזעצט סיסטעמאַטיש און פּלאַנמעסיג זיינע נידריגע און געמיינע אַטאַקען געגען דעם בעזיגטען רעוואָלוציאָנער, וועלכער האָט געשמאַכטעט אין אַ רוסישען קערקער און איז פּאָלגליך ניט אימשטאַנדע געוועזען זיך צו פּערטהיידיגען.

אין 1853, ווען באַקונין האָט שוין געשמאַכט פילע יאָהרען אַלס געפאַנגענער אין אַ רוסישער פעסטונג, איז מאַרקס געוועזען גענוג פייג, איהם צו פּערלוימדען פון דאָס נייע. דיזעס מאָל איז די פּערלוימדונג געוועזען אַנאָנים און האָט בעהויפּטעט, אַז דער גרויסער רעוואָלוציאָנער איז אַ רוסישער פּאָליציי־שפּיאָן.

אַלעקסאַנדער הערצען 1) בעמערקט אין בעצוג אויף דיזע אַנגעלעגענהייט, דאָס אין דיזער פּעריאָדע האָט דייוויד אורקהאַרד, דער אינטימער פריינד פון מאַרקס און ענגעלס, אָנגעפילט די שפּאַלטען פון דער ענגלישער פּרעסע מיט זיינע וואַהנזיניגע בעהויפּטונגען, אַז די רוסישע רעגירונג האָט געקויפט אַלע מענער, וועלכע שפּילען אין דער פּאָליטיק פון וועסט־אייראָפּאַ אַ מעהר אָדער ווייניגער רעוואָלוציאָנערע

1) Nettlau I, 146, A. Herzen Sbornik postm. 51—80.

ראָלע. דערזעלבער אורקהאַרד האָט געהאַט די פֿרעכהייט צו ערקלערען אין אַן עפֿענטליכער פֿערזאַמלונג, וועלכע האָט שטאַטגעפֿונען אין לאָנדאָן, אַז דער גרויסער אונגאַרישער רעוואָלוציאָנער קאָסוטה, אויב ער איז ניט דירעקט געקויפֿט געוואָרען פֿון רוסלאַנד, ווערט ער בעאיינפֿלוסט פֿון אַ מאַן, וועלכער שטעהט אין דינסט פֿון דער רוסישער רעגירונג — און דיזער מאַן איז מאַדזיני.

פֿאַר מאַרקס און ענגעלס איז די הילפֿע פֿון דיזען פֿערלוימדער געווען זעהר ווערטהפֿאָל, דען ער האָט זיי געגעבען אַ געלעגענהייט אָנצופֿילען די שפּאַלטען פֿון דעם "Morning Advertiser," אַ לאָנדאָנער צייטונג, אויף וועלכע אורקהאַרד האָט געהאַט אַ גרויסען איינפֿלוס, מיט זייערע בעליידיגונגען און פֿערלוימדונגען געגען באַקונין'ן.

הערצען און גאָלאָווין האָבען עפֿענטליך געפֿאָדערט די בעווייזע פֿאַר דיזע בעשולדיגונגען, אָבער עס איז געווען אומזיסט.

מיט פֿילע יאָהרען שפּעטער, אין 1862, ווען באַקונין איז ענטלאָפֿען געוואָרען פֿון סיביר און איז אָנגעקומען אין לאָנדאָן, וואו ער איז באַלד געטראָטען אין נעהערע פֿערבינדונג מיט מאַדזיני, אורעליאָ סאַפֿי, לואי בלאַן, וו. י. סינטאָן, האָליאַק, ברעדלוי, פֿע־ליקס פּיאַט, פֿ. גאַרידאָ און פֿילע אַנדערע בעקאַנטע פּערזענ־ליכקייטען, האָבען זיך ווידער אָנגעפֿאַנגען דיזעלבע שמוציגע פֿערלוימדונגען אין דער צייטונג "Free Press," וועלכע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פֿון אורקהאַרד און פֿון וועלכער מאַרקס איז געווען אַ שטענדיגער מיט־אַ־בייטער. אַם 5טען מערץ 1862 האָט דיזע צייטונג פֿערעפֿענטליכט אַ געמיינען אַנאָנימען אַרטיקעל געגען באַקונין, וועלכער האָט זיך אָנגעפֿאַנגען מיט די כאַראַקטעריסטישע ווערטער: "Another of these agents has again been let loose upon Europe„ א.ז.וו. (נאָך איינער פֿון דיזע אַגענטען איז ווידער לאָזגעלאָזען געוואָרען אויף איראָפּאַ, א.ז.וו.)

הערצען און מאַדזיני האָבען פערטהיידיגט זייער פֿריינד; אָבער מאַרקס און אורקהאַרד — אַזוי ווי זיי פֿלעגען שטענדיג טהאָן — האָבען ניט געגעבען דעם קלענסטען בעוויז פֿאַר זייערע נידריגע און אַנאָנימע אַנקלאַגען, ד.ה. מאַרקס האָט אויך דיזעס מאָל אָנגעווענדעט פּונקט די־זעלבע טאַקטיק ווי אין 1848, אין 1849 און 1853. הערצען האָט געענדיגט די פּאָלעמיק מיט אַן עפֿענטליכער ערקלערונג, וועלכע איז ערשינען אין „קאָלאָקאָל"1) אונטער דעם טיטעל „אולטימאַטום," און וועלכע האָט זיך געענדיגט מיט די פֿאָלגענדע ווערטער: „צווישען די רוסען געפֿינט זיך קיין איינציגער, וועלכער זאָל זיין אַזוי אידיאָטיש, אום צו גלויבען אַזעלכע פֿערלוימדונגען, און קיינער פֿון זיי וועט ניט זיין אַזוי נידריג זיי צו ווידערהאָלען." וואָס אַנבעלאַנגט באַקונין, האָט ער זיך אין

1) „קאָלאָקאָל," נומער פֿון'ם 5טען מאַי 1862.

2) A. Ruge, Correspondenz 13. Maerz 1862. Nettlau I, 147.

גאַנצען בעשרענקט אויף עטליכע ווערטער אין אן ענגלישער צייטונג, אין וועלכע ער האָט ערקלערט, דאָס ווען זיין „גאַבעדער פריינד," דער פיהרער פון די דייטשע קאָמוניסטען וואָלט געהאַט דעם מוטה אונטער־צושרייבען זיין נאָמען אונטער זיינע פערלייםדונגען, וואָלט ער איהם געענטפערט ניט מיט דער פעדער אין דער האַנד, נאָר מיט דער האַנ־אַהנע פעדער.2) מאַרקס האָט רוהיג צוגענומען דיזע עפענטליכע בע־לײדיגונג אָהנע צו ענטפערען; אין דערזעלבער צייט האָט ער בעקומען נאָך אַ שטאַרקען מאָראַלישען קלאַפּ דורך אַ קאָמיטע פון רעוואָלוציאָנערע ענגלישע אַרבייטער, וועלכע האָבען געשיקט אַ „ברידערליכע סימפּאַטי־ערקלערונג צו זייער בעריהמטען פריינד, דעם גרויסען רוסישען רעוואָלוציאָנער מיכאַיל באַקונין." 1)

אין אָקטאָבער 1864, ווען באַקונין איז צוריקגעקומען פון שוועדען, האָט ער פּאַסירט לאָנדאָן און איז געפּאָהרען איבער פּאַריז נאָך פלאָרענץ. מאַרקס האָט איהם דאַמאָלסט בעזוכט, אום זיך ווידער צו פעראייניגען מיט איהם. די געהיימע אַבזיכטען פון דיזער רעטזעלהאַפטער טהאַטזאַכע זיינען נאַטירליך אונבעקאַנט. אין אַ מאַנוסקריפּט, וועלכער איז ביז יעצט נאָך ניט פערעפענטליכט געוואָרען, שרייבט באַקונין דאָס פאָלגענדע וועגען דיזע אַנגעלעגענהייט: 2)

„אַם ענדע פון 1863 האָב איך פערלאָזען שוועדען און בין צוריקגע־קומען אין לאָנדאָן, אום פון דאָרטען צו רייזען דורך בעלגיען, פראַנקרייך און די שווייץ נאָך איטאַליען. דעם ווינטער און אַ טהייל פון זומער האָב איך פערבראַכט אין טאָסקאַנאַ און אין אויגוסט 1864 בין איך צוריקגעפאָהרען נאָך שוועדען אויף דעמזעלבען וועג, וועלכען איך האָב פריהער געמאַכט. אין אָקטאָבער בין איך אָנגעקומען אין לאָנדאָן. דאָרט האָב איך ערהאַלטען אַ בריף פון מאַרקס, וועלכען איך האָב נאָך היינט, אין וועלכען ער פרעגט ביי מיר אָן, צו ער קען מיר „מאָרגען" בעזוכען ביי מיר אין דערהיים. איך האָב איהם געענטפערט, אַז יאָ און ער איז געקומען. מיר האָבען אונז גוט דורכגערעדט צוזאַמען און ער האָט מיר געשוואָרען, דאָס ער האָט קיינמאָל ניט גערעדט אָדער געטהאָן געגען מיר, אין געגענטהייל, ער האָט שטענדיג געפיהלט צו מיר אַ ווירקליכע פריינדשאַפט און אַ גרויסען רעספּעקט. איך האָב געוואוסט, אַז דאָס אַלעס איז ניט מעהר ווי אַ ליגען, נאָר איך האָב איהם פון דעסטוועגען ניט נאַכגעטראָגען קיין האַס. אויסערדעם האָב איך געהאַט נאָך אַן אַנדער אורזאַכע מיך צו אינטערעסירען פאַר זיין נייע פריינדשאַפט. איך האָב נעמליך געוואוסט, דאָס מאַרקס האָט גענומען אַנטהייל אין דער גרינדונג פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," דען איך האָב

1) דיזע ערקלערונג איז פובליצירט געוואָרען אין דעם פעברואַר-נומער פון ד. „Cosmopolitan Review" 1862.

2) Rapportes personnelles, etc. ms. p. 9—10. Nettlau I, 72.

געלעזען דעם מאַניפֿעסט, וועלכען ער האָט אָנגעשריבען אין נאָמען פֿון'ם „פּראָוויזאָרישען גענעראַל־ראַטה"; דער מאַניפֿעסט איז געווען אַ זעהר בעדייטענדע און ערענסטע ליטעראַרישע אַרבייט, ווי אַלע זיינע שריפֿטען, מיט דער אויסנאַהמע פֿון זיין פּערזענליכער פּאָלעמיק. מיר האָבען אונז געטרענט אַלס פֿריינדע, נאָר בעזוכט האָב איך איהם ניט."

וואָס זאָל מען דיינקען וועגען דעם כאַראַקטער און דער אויפֿריכטיגקייט פֿון מאַרקס, וועלכער איז געווען דער אייגענטליכער פֿעראורזאַכער פֿון אַלע פֿערלוימדונגען געגען באַקונין, וועלכער האָט איהם איבעראַל פֿער־רעכטיגט אַלס אַ רוסישען שפּיאָן און טראָץ־דעם האָט ער איהם אָנגעבאָטען זיין פֿריינדשאַפֿט און איהם פֿערזיכערט זיין רעספּעקט? קען מען ווירקליך האַנדלען מעהר היפּאָקריטיש, ווי מאַרקס האָט געהאַנדעלט געגען באַקונין?...

ביז צו דיזער צייט האָט מען באַקונין'ן נאָר פֿערדעכטיגט אַלס אַן אַגענט פֿון דער רוסישער רעגירונג. דיזע אַנקלאַגע איז אין פֿערשידענע צייטען אימער ווידערהאָלט געוואָרען פֿון דאָס נייע, אָבער שפּעטער זיינען נאָך דערצוגעקומען אַנדערע פֿערלוימדונגען; אין 1867 האָט מען איהם פֿערדעכטיגט אַלס פֿאַלשמינצער און שפּעטער האָט מאַרקס בעהויפּטעט, דאָס ער איז אַ פּראָפֿעסיאָנעלער שווינדלער, וועלכער מאַכט אַ לעבען פֿון רויב און בעטרוג. ווי מיר זעהען, זיינען אַלע מיטלען געווען גוט, אום צו פֿערניכטען אַזאַ געפֿעהרליכען געגנער.

אַם 23טען מאַי 1867 האָט באַקונין געשריבען אַן אַלעקסאַנדער הערצען די פֿאָלגענדע ווערטער:

„ווי עס שיינט, פֿערפֿאָלגט מיך די רוסישע רעגירונג זאָגאַר דאָ אין נאַפּאָל. מיט אַ קורצע צייט צוריק האָב איך זיך דערוואוסט, אַז דער היגער פּרעפֿעקט, דער גראַף ג אַ ל ט ע ר י אָ, איינער פֿון די הויפּט רעגירונגס־שווינדלער און אַ קליינליכער פּאָליטיקער, האָט דערצעהלט ראַנגאָדזי'ן, דאָס ער האַלט מיר פֿאַר דעם הויפּט־פֿעראורזאַכער פֿון אַלע בעוועגונגען אין סיציליען און זיד־איטאַליען; ווייטער האָט ער איהם דערצעהלט, אַז ער האָט מיר אין פֿערדאַכט, אַז איך מאַך פֿאַלשע פּאַפּיר־געלד, אום צו דעקען די קאָסטען פֿון דער בעוועגונג. איך בין איבערצייגט, אַז ק י ס ע ל ע ו ו, (1) מיין אַמאָליגער פּאַריזער „פֿריינד" און יעצטיגער אַמבאַסאַדאָר אין פֿלאָרענץ שפּילט אַ וויכטיגע ראָלע אין דיזער אַנגעלעגענהייט און איך דיינק, אַז איך וועל אַלעס ענטדעקען און רעכטצייטיג ענטפֿערען."

אַם 29טען מאַי 1867 האָט באַקונין געשריבען וועגען דערזעלבער אַנגעלעגענהייט אַ בריף צו זיין איטאַליענישען פֿריינד פֿאַנעלי, אין וועלכען עס געפֿינט זיך די פֿאָלגענדע שטעלע:

---

(1) קיסעלעוו איז געווען אַן אַמאָליגער פֿריינד פֿון דער פֿאַמיליע מאַרקס און דער־זעלבער, וועלכער האָט באַקונין פֿערדעכטיגט אין פּאַריז מיט 20 יאָהר בעפֿאָר.
(דער איבערזעצער.)

„איך האָב ערהאַלטען אַ וויכטיגען בריף פֿון אַנדזשעלאָ דע גובערנאַטיס, אין וועלכען ער האָט מיר מיטגעטיילט, דאָס עס עקזיסטירט געגענווערטיג אַן איבערגעוועהנליכע אַנקלאַגע געגען מיין פּערזאָן, און ווי לעכערליך די גאַנצע געשיכטע זאל ניט זיין, דאָך איז עס נויטווענדיג פֿאַר מיר, צו זיין פֿאָרזיכטיג אין דיזער אַנגעלעגענהייט. איך גיב אייך דאָ איבער די אייגענע ווערטער פֿון גובערנאַטיס און איהר קענט זיך אַליין בילדען אַן אורטהייל וועגען דער גאַנצער אַפֿערע: „מיין ליבער פריינד, דער פּראָפעסאָר ליגאַנאָ האָט מיך בעקאַנט געמאַכט מיט די פּלענער פֿון דעם פּרעפֿעקט גאַלטעריאָ, וויסענדיג, אַז איך בין דיינער אַ פֿעטער. גאַלטעריאָ האָט איהם נעמליך געפֿרעגט, אויב ער קען דיך פּערזענליך, און ליגאַנאָ האט געענטפֿערט, אַז ניין און דאָס ער וויים נאָר, אַז די פֿאַמיליע באַקונין איז אַן אַריסטאָקראַטישע פֿאַמיליע. נאָכדעם האָט גאַלטעריאָ איהם דערצעהלט, דאָס לויט זיינע אינפֿאָרמאַציאָנען ביזטו דער פֿאַבריצירער פֿון דעם פֿאַלשען פּאַפּירגעלד, וואָס ווערט געגענווערטיג פֿערשפּרייט אין נעאַפּעל. אַ רוסע, מ. מעלגונאָוו, וועלכער איז בעקאַנט מיט ליגאַנאָ, און וועלכער האָט וואַהרשיינליך אויך געהערט ריידען וועגען דעם, האָט פֿערשפּרייט דיזע נאַכריכט אין וויטערע קרייזען. אונגליקליכער וויזע האָבען זיי זיך זעהר גיך דערוואוסט פֿון אונזערע געגענזייטיגע בעציהונגען. איך מוז דיר אָפֿען אויסדריקען מיין אינערליכע עמפּעהרונג געגען אַזעלכע האַנדלונגען. אין דיזער פּעריאָדע, וועלכע איז אַזוי קריטיש פֿאַר איטאַליען, אין אַ צייט, ווען דאָס עלענד און דער מאַנגעל אין געלד מאַניפֿעסטירען זיך אַזוי שטאַרק, איז עס פֿאַר מיר די גרעסטע געמיינהייט צו דערשטיקען די שוואַכע לעבענסקראַפֿט פֿון אַ לאַנד דורך די פֿאַבריקאַציאָן פֿון פֿאַלשע פּאַפּיר-געלד."

„אַם שלוס פֿון זיין בריף האָט מיר הערר גובערנאַטיס איבערגעגעבען די גוטע מיינונג פֿון זיין פֿרוי, וועלכע איז אַ רוסין, אַז זי קען ניט גלויבען, דאָס איך בין ווירקליך דער פֿאַבריצירער פֿון דעם פֿאַלשען געלד. איך וויים, ליבער פֿאַנעלי, אַז איהר וועט זיך אָהנע צווייפֿעל זעהר פֿערוואונדערען איבער די אונאיבערלעגטע און ליידענשאַפֿטליכע שפּראַכע פֿון גובערנאַטיס, און ווי אַזוי ער האָט איבערהויפּט געקענט גלויבען אַזאַ בעשולדיגונג געגען מיר, וועלכע איז פּונקט אַזוי לעכערליך, ווי זי איז געמיין און ניידערטרעכטיג. אָבער ווען איהר וואָלט געקענט מיין פֿעטער, אַזוי ווי איך קען איהם, וואָלט איהר באַלד פֿערשטאַנען, אַז עס וואָלט געוועזען לעכערליך איהם צו פֿעראורטהיילען; ערענסטע מענער ווי דער פּראָפֿעסאָר ליגאַנאָ און דער גראַף פֿאָן גאַלטעריאָ זיינען פֿיל מעהר פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר איהם. אַזוי לאַנג ווי עס האַנדעלט זיך נאָר אום די בעהויפּטונגען פֿון הערר גובערנאַטיס, איז איבערהויפּט ניטאָ וואָס צו ריידען, דען זיין קליינגייסטיגקייט שטעהט אונטער יעדער קריטיק. ער האָט פֿערלאָרען די קאָנטראָלע, צוליב דער זאַדערבאַרער שטעלונג, וועלכע ער האָט זיך

געשאַפֿן אין אַלע פּאַרטייען דורך זיין ליידענשאַפֿטליכען ענטוזיאַזמוס׳ ער איז אַן אונפֿעהיגער, עהרגייציגער און אונרוהיגער כאַראַקטער, אָבער אין אַלגעמיין קיין שלעכטער מענש און ער איז איבערהויפּט ניט אימ־שטאַנדע צו זאָגען אַ בעוואוסטען ליגען און צו פֿערמאַסקירען זיינע האַנדלונגען. פֿאָלגליך גלויב איך, אַז די געשיכטע איז אַזוי, ווי ער האָט מיר געשריבען, און ער האָט אין זיין בריף געוויס נאָר געזאָגט דאַסזעלבע, וואָס ער האָט געהערט פֿון פּראָפֿעסאָר ליגאַנאָ.״

באַקונין האָט פֿאַנעלי׳ן גאַנץ אָפֿען ערקלערט, (1) דאָס ער צווייפֿעלט ניט אַ מאָמענט, אַז דער פּרעפֿעקט גאַלטעריאָ איז ניט געװען דער ער־פֿינדער פֿון ריזער אַנקלאַגע, דען עס וואַר גאַנץ אונמעגליך צו גלויבען, דאָס אַן אינטעליגענטער און קלוגער קאָפּ ווי דער פּרעפֿעקט, זאָל אויס־קלערען פֿון זיך אַליין אַזאַ מין פֿערדאַכט; באַקונין האָט אויך פֿאַנעלי׳ן באַלד בעקאַנט געמאַכט מיט די פֿערלוימדונגען, וועלכע קיסעלעף, דער הויזפֿריינד פֿון דער פֿאַמיליע פֿאָן וועסטפֿאַלען, האָט פֿערשפּרייט וועגען איהם אין 1847 אין פּאַריז, און האָט ערקלערט, אַז דערזעלבער קיסעלעף, וועלכער האָט דאַן געלעבט אין פֿלאָרענץ, איז דער אייגענטליכער ערפֿינדער פֿון דיזער עקעלהאַפֿטער פֿערלוימדונג, וועלכע איז פֿערשפּרייט געוואָרען דורך דעם פּרעפֿעקט פֿון נעאַפּעל. אין דערזעלבער צייט איז ערשינען אין דער „אָפֿיציעלער וואַרשאָווער צייטונג״ די פֿאָלגענדע נאָטיץ: „די עקזיסטענץ פֿון אַ געזעלשאַפֿט פֿון פֿערברעכער און פֿאַבריצירער פֿון פֿאַלשע רוסישע באַנקנאָטען אין אויסלאַנד, מיט וועלכער הערצען און באַקונין זיינען פֿערבונדען געווען, איז אַ טהאַטזאַכע, וועלכע איז פֿאָל־שטענדיג בעוויזען געוואָרען. דער שעף פֿון דער פּאָליציי האָט דעם צאַר בעקאַנט געמאַכט מיט דיזער טהאַטזאַכע.״

מיר וויסען פֿון לואי וועבער, אַן אַלטער פֿון אַלעמען רעספּעקטירטער רעוואָלוציאָנער, וועלכער האָט צוזאַמען מיט ענגעלס גענומען אַנטהייל אין דעם באַדישען רעוואָלוציאָנס־קריג אין 1848, אַז קאַרל מאַרקס, וועלכער האָט ניט געהאַט קיין גליק מיט זיינע פֿערלוימדונגען געגען באַקונין אַלס אַ שפּיאָן, האָט אין דערזעלבער צייט פֿערשפּרייט צווישען די לאָנדאָנער עמיגראַנטען די נאַכריכט, אַז באַקונין איז אַ פֿאַלש־מינצער, ד.ה. אין 1867 האָט מאַרקס געהאָלפֿען קיסעלעף אין זיינע פֿערלוימדונגען, פּונקט ווי קיסעלעף האָט איהם געהאָלפֿען אין 1847. נאַטירליך, אין דעם אויגענבליק ווען די ערפֿינדונג, אַז באַקונין איז געווען אַ פֿאַלשמינצער, זאָל איבעראַל פֿערשפּרייט ווערען, האָט מען מעהר ניט

(1) פֿאַנעלי איז געווען איינער פֿון באַקונין׳ס בעסטע פֿריינדע, וועלכער איז פֿאָל־שטענדיג בעקאַנט געווען מיט אַלע זיינע פּריוואַט־אַנגעלעגענהייטען. ער האָט געזעהען ווי רוהיג, בעשיידען און צוריקגעצויגען באַקונין האָט געלעבט אין די גאַנצע 2 יאָהר, וועלכע ער האָט פֿערבראַכט אין נעאַפּעל, און אין דערזעלבער צייט האָט ער אויך גע־וואוסט כמעט אַלע זיינע פּערזענליכע בעציהונגען און איז בעקאַנט געווען מיט אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען אין דיזער צייט פֿערקעהרט מיט באַקונין.

געדראַפּט קיין אַנדערע פּערלוימדונגען: די יעזואיטען האָבען גוט פער־
שטאַנען די בעריהמטע ווערטער פון וואָלטער:

„פּערלוימדע שטענדיג, עטוואָס וועט מען דיר אימער גלויבען!"

אין 1868 האָט זיך באַקונין אָנגעשלאָסען צו דער „אינטערנאַציאָנאַלער
אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," צום גרויסען פערדרוס פון קאַרל מאַרקס, וועלכער
האָט זאָפאָרט ווידער אָנגעפאַנגען מיט דער הילפע פון אַנדערע פערזאָנען
איהם צו פערדעכטיגען און פערלוימדען. זיגמונד לואי באָרקהיים,
איינער פון די גיפטיגסטע מיטהעלפער פון דעם קאָמוניסטישען אויטאָ־
קראַט אין לאָנדאָן, האָט געשריבען אין דעם „דעמאָקראַטישען וואָכענבלאַט,"
וועלכעס ליבקנעכט האָט ארויסגעגעבען אין לייפציג, א פּאָר עקעלהאַפטע
שמוץ־אַרטיקלען איבער די פּאָליטישע רוסישע עמיגראַנטען אין וועסט
אייראָפאַ; און שפּעטער האָט ער פאָרטגעזעצט זיין טרויריגע אַרבייט
אין דער „צוקונפט," דעם אָרגאַן פון דער פּרייסישער דעמאָקראַטי, וועל־
כעס איז געגרינדעט געוואָרען פון יאָהאַן יאַקאָבי אין בערלין.
דיזער שענדליכער פּערלוימדער האָט זיך אַ לאָז געטהאָן אויף הערצען
און באַקונין מיט דעמזעלבען עקעלהאַפטען אינסטינקט, ווי אַ היענע
וואַרפט זיך אויף אַ פערפוילטען קערפּער.

נאָכדעם ווי באַקונין האָט אָבגעגעבען זיין מיינונג איבער די נידריגקייט
פון געוויסע מענשען, האָט ער אויסגעדריקט זיין פּערזענליכע אַנזיכט אין
דעם מאַנוסקריפּט, וועלכער איז ספּעציעל געשריבען געוואָרען, אום אויפ־ז
צוואווייזען זיינע בעציהונגען צו מאַרקס. דיזעס וויכטיגע דאָקומענט איז
זעהר ווערטפאָל, דען עס צייגט אונז די פלאַנמעסיגקייט פון אַלע פער־
לוימדונגען, וועלכע מען האָט געשליידערט געגען איהם:

„עס איז אונמעגליך פאַר מיר, איך זאָל בעהאַנדלען דיזע שענד־
ליכע פּערלוימדונגען אויף דיזעלבע אַרט און ווייזע, ווי איך בעהאַנדעל
מיינע פּערלוימדער, ניט ווייל איך בעטראַכט דיזע אַנגעלעגענהייט פון אַ
פּאָליטישען שטאַנדפּונקט, אָדער דערפאַר ווייל זיי בעליידיגען מיין פּער־
זענליכע עהרע, ניין, איך בין געצוואונגען צו ענטפערען אין דעם נאָמען
פון'ם סאָציאַליזמוס, וועלכען די גאַנצע אַרבייטער־וועלט פערטהיידיגט
געגענווערטיג מיט אזוי פיל ערענסטקייט, דען דיזע בורזשוא, וועלכע
רופען זיך כלומרשט סאָציאַליסטען, האָבען מיך פערלוימדעט פאַר דער
„אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן." דיזע גרויסע פעראייניגונג
רעפּרעזענטירט די וועלט דער צוקונפט, דאָס איז מיין טיפסטע איבער־
צייגונג, און דערפאַר קען מיר די מיינונג פון איהרע מיטגלידער ניט זיין
גלייכגילטיג, ווי עס איז מיר צ.ב.ש. די מיינונג פון דער בורזשואזי. איך
ווייס זעהר גוט, אַז דיזעס געזינדעל האָט די גאַנצע צייט פערשפּרייט די
נידריגע און פייגע פערלוימדונגען געגען מיין פּערזאָן צווישען די אַר־
בייטער, דען איך האָב זיי אַרונטערגעריסען די מאַסקען, און עס וועט
ניט זיין צו שפּעט צו צייגען ביי דיזער געלעגענהייט, ווער זיי זיינען."

„עס איז געווען מיט אַ מאָנאַט בעפאָר דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס אין באַזעל, פונקט אין דערזעלבער צייט, ווען עס האָט שטאַטגעפונען דער קאָנגרעס אין אייזענאַך, 1) ווען איינער פון די פיהרער פון דער נייער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פאַרטיי אין נאָרד־דייטשלאַנד — דעם נאָמען וועל איך פאָרלויפיג ניט אָנגעבען — האָט געהאַט די פרעכהייט צו בעהויפטען אין אַ האַלב־עפענטליכער פערזאַמלונג פון גענאָסען, דאָס איך בין אַ געפעהרליכער אַגענט פון דער רוסישער רעגירונג, אַז איך בין ענטלאָפען געוואָרען פון סיביר מיט דער הילפע פון דער רעגירונג, און דאָס ער בעזיצט די בעווייזע פאַר דיזע אַנקלאַגען; ווייטער האָט ער בעהויפטעט, דאָס איך האָב געוואָלט צושטערען די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן" דורך די גרינדונג פון דער „אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי" און דאָס עס איז מיר געלונגען זיך איינצושמייכלען ביי דעם אַלטען דייטשען סאָציאַליסט יאָהאַן פיליפ בעקער דורך מיין היפאָקריטישע און דיפּלאָמאַטישע טאַקטיק, וועלכע איז די כאַראַקטעריסטישע אייגענטהימליכקייט פון אַלע רוסען. בעקער איז יעצט אָבגערייזט צו דעם קאָנגרעס אין אייזענאַך; איך האָב איהם מיטגעגעבען אַן אָפענעם בריף אַן מיין פערלוימדער און איהם געבעטען דיזען בריף פאָרצולעזען אין דער געגענוואַרט פון איינינגע פריינדע און אויב נויטיג, פאַר דעם גאַנצען קאָנגרעס."

„אין דיזען בריף האָב איך אויפגעפאָדערט מיין נייעם אַנקלעגער צו פאָרמירען זיין אַנקלאַגע; איך האָב איהם געגעבען א מאָנאַט צייט און ערקלערט, דאָס אויב ער וועט ניט בעווייזען זיינע נידריגע בעשולדיגונגען אויף דעם קאָנגרעס אין באַזעל, וועל איך איהם עפענטליך בראַנדמאַרקען אַלס אַ פערלוימדער."

באַקונין'ס בריף עקזיסטירט נאָך היינט און געפינט זיך אין דעם אַרכיוו פון דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטי אין בערלין. עס איז ניט אָנצונעהמען, אַז די סאָצ. דעמ. פאַרטיי וועט דיזען בריף ווען עס אין פערעפענטליכען און פובליצירען דעם נאָמען פון דעם צווייטען פערלוימדער — איך זאָג דעם צווייטען פערלוימדער, ווייל דער נאָמען פון דעם ערשטען איז עפענטליך בעקאַנט געוואָרען אויף דעם קאָנגרעס אין באַזעל — און דערפאַר איז עס אינטערעסאַנט באַקונין'ס ווערטער צו רעפראָדוצירען. דער אָריגינאַל פון דיזען בריף איז דייטש און געפינט זיך אין דר. נעטלוי'ס ביאָגראַפי פון באַקונין. 2) מיר גיבען דאָ אַ פאָלשטענדיגע און קאָרעקטע איבערזעצונג פון דיזען וויכטיגען דאָקומענט:

„מיין טהייערער בעקער! אונזער פריינד ווערטהיים האָט מיר דערצעהלט און האָט עס ווידערהאָלט אין דיין געגענוואַרט, אַז דער

---

1) דער קאָנגרעס אין אייזענאַך איז געווען איינבערופען פון די דייטשע מאַרקסיסטען, ווייל דאַמאָלסט האָט עס אין דייטשלאַנד געגעבען צוויי סאָצ. דעמ. פאַרטייען, די לאַסאַליאַנער און די מאַרקסיסטען, וועלכע האָבען זיך ביטער בעקעמפט.

2) Nettlau II, 361.

ער האָט אין דער געגענוואַרט פֿון ווערטהיים די פֿאָלגענדע אַנקלאַגען געשליידערט געגען מיך:"
דייטשער סאָציאַליסט און עהרענמאַן ווילהעלם ליבקנעכט האָט מיך פֿערלוימדעט אויף אַ ניכטסווירדיגע אַרט און ווייזע, מיט דעם וואָס
„(1) דאָס איך בין אַ רוסישער אַגענט און דאָס ער בעזיצט אונווידער־לעגבאַרע בעווייזע פֿאַר דיזע בעהויפּטונג;"
„(2) דאָס איך בין ענטלאָפֿען געוואָרען פֿון סיביר מיט דער הילפֿע פֿון דער רוסישער רעגירונג און דאָס איך האָב געגרינדעט די „אַליאַנץ פֿון דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי, אום צו צושטערען די „אינטער־נאַציאָנאַלע אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן;"
„(3) דאָס דער אַלטער בעקער האָט זיך געלאָזט פֿון מיר בעטריגען, ווייל אַלס רוסע בין איך געשיקטער פֿון איהם."
„איך וויל נאָר ניט ריידען וועגען אַלע אַנדערע „ליבענסווירדיגקייטען," נאָר פֿאַר יעדע פֿון זיי פֿערדינט דער פֿערלוימדער, מען זאָל איהם אָנשפּייען אַ פֿולען געזיכט."
„ווייטער האָט מיר מיין פֿריינד ווערטהיים געלאָזט לעזען אַ בריף פֿון בעבעל, אין וועלכען ער גיט צו פֿערשטעהן, דאָס איך בין אַ רוסישער אַגענט און שטעה אין פֿערבינדונג מיט הערר פֿאָן שווייצער, וועלכער איז אַן אַגענט פֿון ביסמאַרק. 1) איך וואָלט געהאַט אַ רעכט צו פֿאָדערען פֿון הערר בעבעל אַן ערקלערונג וועגען דיזע ווערטער, דען אַן עהרענמאַן וועט זיך קיינמאָל ניט שטיצען אויף איינפֿאַכע פֿאַראויסזעצונגען און וועט ניט שליידערען אַזאַ נידריגע אַנקלאַגע געגען אַ מענשען, וועלכען ער האָט קיינמאָל ניט געזעהען. אָבער אַזוי ווי איך בין איבערציינט, דאָס הערר ליבקנעכט איז דער אייגענטליכער פֿעראורזאַכער פֿון דיזע פֿער־לוימדונגען, וועל איך מיך היינט נאָר בעשעפֿטיגען מיט איהם אַליין."
„אַלס אַ פֿריינד און געזינונגס־גענאָסע בעט איך דיר, ליבער בעקער, און אַלס ברודער פֿון אונזער „אַליאַנץ," פֿאַר וועלכע דו ביזט אַזוי טהעטיג געוועזען, אום איהר צו ענטוויקלען, פֿאָדער איך פֿון דיר, דו זאָלסט ערקלערען הערר ליבקנעכט אין מיין נאָמען, דאָס איך האַלט איהם פֿאַר נענוג ערענסט, ער זאָל וויסען, דאָס דאַן ווען מען פֿערלוימדעט אַ געוויסע פּערזאָן, דאַרף מען אויך נעהמען אויף זיך די פֿעראַנטוואָרטליכקייט פֿאַר די פֿערלוימדונגען און פֿאַר אַלעם דאַרף מען ברייננען די אונווידערלעגבאַרע בעווייזע, אום צו רעכטפֿערטיגען אַזעלכע בעהויפּטונגען."

1) הערר פֿאָן שווייצער איז געוועזען דער פֿיהרער פֿון די לאַסאַליאַנער. די ביידע פּאַרטייען, ד.ה. די אַנהייננער פֿון לאַסאַל און די אַנהייננער פֿון מאַרקס האָבען זיך געגענזייטיג אַזוי פֿיל בעשמוצט, אַז עס איז קוים צו גלויבען. אַזוי האָבען די מאַרקסיסטען (בעבעל און ליבקנעכט) צ.ב.ש. ערקלערט, אַז שווייצער איז אַן אַגענט פֿון ביסמאַרק און די לאַסאַלעאַנער האָבען בעהויפּטעט, אַז בעבעל און ליבקנעכט זיינען שפּיאָנען פֿון דעם קעניג פֿון האַנאָווער. בעווייזע פֿאַר אַזעלכע שמוציגע פֿערלוימדונגען האָט נאַטירליך קיינער ניט געבראַכט. אָבער ווי מיר זעהען, האָבען זיי פֿערשטאַנען זייער געשעפֿט צו פֿערלוימדען.
(דער איבערזעצער.)

„איך גיב איהם אַ מאָנאַט צייט, אום ער זאָל קענען זאַמלען אַלע בעווייזע געגען מיר. און אויף דעם קאָנגרעס אין באַזעל ערוואַרטע איך פון איהם, ער זאָל עפפענטליך אָנגעבען זיינע בעווייזע פאַר מיין ניכטס־ווירדיגקייט, אויב ניט וועל איך זיך רעכנען מיט איהם פאַר אלעמען, ווי מיט אַ פייגען, ניכטסווירדיגען און געמיינעם פערל׳ מדער."

אין דעם מאַנוסקריפּט, וועלכעס מיר האָבען פריהער ציטירט, שרייבט באַקונין וועגען זיין צוזאַמענטרעפען זיך מיט ליבקנעכטען אויף דעם באַזעלער קאָנגרעס ווי פאָלגט:

„גלייך ווי איך בין אָנגעקומען אין באַזעל אויף דעם קאָנגרעס, האָט שטאַטגעפונען דער צוזאַמענשטויס. מיין ערשטע אַבזיכט איז געווען צו פאָדערען איין פאַר אַלע מאָל אַ פאָלשטענדיגע און ראַדיקאַלע ערקלערונג וועגען דיזער אַנגעלעגענהייט פאַר דעם גאַנצען אַרבייטער־קאָנגרעס. איך האָב אָבער דיזען פלאַן געמוזט אויפגעבען, אום ניט אַרויסצורופען דעם פאָרוואורף פון אַ פערזענליכע פראָוואָקאַציאָן."

„עס איז געווען געגען מיינע אַנשויאונגען איינצופיהרען אין דער אינ־טערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־וועלט בורזשואַזגע מנהגים. אין דער אינטער־נאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן" האָט עס נאָר געגעבען איין מיטעל צו פאָדערען גערעכטיגקייט און צו פערטהיידיגען די בעליידיגטע עהרע— דאָס אורטהייל פון׳ם פאָלק. עס איז מיר שווער אָנגעקומען צו בעשעפטיגען דעם קאָנגרעס מיט אַ פערזענליכער אַנגעלעגענהייט, אָבער אַזוי ווי עס האָט שוין פריהער געטראָפען, דאָס אַזעלכע אַפּערען זיינען אונטערזוכט און ענטשידען געוואָרען פון אַ זאָגענאַנטען עהרען־גריכט, האָב איך מיך ענטשלאָסען אָנצוואוועגדען דיזען מיטעל. איך פון מיין זייט האָב אויסגע־קליבען פינף דעלעגאַטען אויס דער מיטע פון׳ם קאָנגרעס אַלס עהרען־ריכטער: פ ר י ד ר י ך ר אָ ב ע ר ט, דעלעגאַט פון דער שווייץ; ג אַ ס פ אַ ר ס ע נ ט י נ אָ ן, דער פערטרעטער פון דער שפּאַנישער אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי און דעלעגאַט פון די אַרבייטער־סעקציאָנען אין באַרצעלאָנאַ, פ אַ ל י, דעלעגאַט פון ליאָן, ס ע ס אַ ר ד ע פ אָ פ, פערטרעטער פון בריסעל און דעם עסטרייכער נייםייער, אַ דעלעגאַט פון וויען. פון דיזע פינף דעלעגאַטען איז גאָר איינער מיט מיר פער־זענליך בעקאַנט געווען, נעמליך פרידריך ראָבערט, וועלכען איך האָב קענען געלערענט אויף מיינע אַגיטאַציאָנס־רייזען אין די שווייצער יורא־בערג; די אַנדערע האָב איך נאָר געזעהען אויף דעם קאָנגרעס אין גענף אָדער באַזעל. ליבקנעכט פון זיין זייט האָט אויסגעקליבען־פינף דייטשע דעלעגאַטען פאַר דעם עהרען־געריכט. צווישען זיי האָט זיך געפונען ע ק אַ ר י ו ס, דער סעק־רעטער פון דעם לאָנדאָנער גענעראַל־ראַטה און די בירגער ר י ט י נ ג ס־ה ו י ז ע ן און ש פ י ר ר אָ. איך דערמאָהן זיך ניט מעהר בעשטימט, אויב מ. העסס איז אויך געווען צווישען זיי, נאָר מיר דאַכט זיך, אַז יאָ. דעם נאָמען פון דעם פינפטען עהרען־ריכטער האָב איך אין גאַנצען פערגעסען.

אויסער די צעהן עהרען־ריכטער איז נאָך געווען דער אַלטער יאָהאַן פיליפּ בעקער, אַ סאָציאַליסט, וועלכער איז פון אַלעמען רעספּעקטירט געוואָרען, אַלס אַן עדות."

„איך האָב ליבקנעכטען אָנגעקלאָגט אַלס פערלוימדער און האָב געפאָדערט פון איהם די בעווייזע פאַר זיינע בעשולדיגונגען. ער האָט געענטפערט, אַז מען האָט זיינע ווערטער ניט ריכטיג איבערגעגעבען; אַז ער האָט מיר קיינמאָל ניט בעשולדיגט אין קיין זאַך און האָט קיינמאָל ניט געהאַט קיין בעווייזע געגען מיין פּערזאָן; ער האָט זיך נאָר פערוואונדערט, וואָס איך האָב ניט געענטפערט אויף די פערלוימדערישע אַרטיקלען, וועלכע זיגמונד באָרקהיים האָט פּובליצירט געגען מיך אין דער בערלינער „צוקונפט," דעם אָרגאַן פון דער פּרייסישער דעמאָקראַטי, און ריידענדיג מיט זיינע פריינדע וועגען מיר, האָט ער מעהר ניט געטהאָן, ווי אויסגעדריקט זיין איבעררַאַשונג איבער מיין שטילשווייגען. איין זאַך האָט ער יאָ צוגעגעבען, נעמליך, דאָס ער האָט ערקלערט, דאָס איך האָב געגרינדעט די „אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי," אום צו פערניכטען די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן." די פראַגע וועגען דער „אַליאַנץ" איז אין גאַנצען פערוואָרפען געוואָרען, מיט דעם וואָס עקאַריוס, אַ מיטגליד פון דעם לאָנדאָנער גענעראַל־ראַטה האָט ערקלערט, אַז די אַליאַנץ איז אַ טהייל פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," דאָס איהר פּראָגראַם און איהרע סטאַטוטען זיינען פון דעם גענעראַל־ראַטה איינשטימיג אַנערקענט געוואָרען, און דאָס איהרע דעלעגאַטען געהמען אַנטהייל אין דעם אַלגעמיינען קאָנגרעס, פאָלגליך גיט עס איבערהויפּט ניט וואָס צו דיסקוטירען וועגען דיזער פראַגע."

„וואָס אַנבעלאַנגט די הויפּט־פראַגע האָט דאָס עהרענגעריכט איינשטימיג ערקלערט, אַז ליבקנעכט האָט בעגאַנגען אַן אונגלויבליכע לייכטזיניגקייט, בעשולדיגענדיג אַ מיטגליד פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן," ניט האָבענדיג קיינע אַנדערע בעווייזע, ווי עטליכע שמוץ אַרטיקלען, וועלכע זיינען ערשינען אין אַ בורזשואַ־צייטונג. דיזע ערקלערונג האָט מען מיר געגעבען שריפטליך. איך מוז נאָך ערקלערען, אַז מיין געגנער איז געווען גענוג נאָבעל, אַנצוערקענען דעם פעהלער, וועלכען ער האָט בעגאַנגען."

„ווען מיר האָבען אונז ווידער געזעהן, האָט ער מיר געגעבען די האַנד און איך האָב פערברענט פאַר אַלעמען די ערקלערונג, וועלכע דאָס עהרענגעריכט האָט מיר געגעבען."

ליבקנעכט האָט אַנערקענט, אַז ער האָט געהאָלפען פערשפּרייטען פערלוימדונגען געגען באַקונין'ן און בעגריפען, דאָס ער דאַרף אָבגעגעבען אַן עפענטליכע עהרען־ערקלערונג, דערפאַר האָט ער באַקונין פערשפּראָכען, דאָס ער וועט פּובליצירען אין זיין צייטונג „דער פאָלקסשטאַאַט" אַן

אַרטיקעל, וועלכען דער גרויסער רעוואָלוציאָנער האָט פֿערעפֿענטליכט מיט איינינע וואָכען פֿריהער אין דער איטאַליענישער צייטונג "Liberta e Guistizia" (פֿרייהייט און גערעכטיגקייט) אין בעצוג אויף דיזע אַנגעלעגענהייט. האָט ליבקנעכט געהאַלטען זיין פֿערשפּרעכען? ניין, דער אַרטיקעל איז קיינמאָל ניט ערשינען. אָבער ליבקנעכט איז געגאַנגען נאָך ווייטער: אַנשטאַט צו געבען באַקונין'ן אַן עפֿענטליכע עהרען-ערקלערונג, האָט ער פּובליצירט אים „פֿאָלקס-שטאַאַט" אַרטיקלען, וועלכע מ. העסס האָט איהם צוגעשיקט פֿון פּאַריז, און אין וועלכע עס זיינען ווידערהאָלט געוואָרען דיזעלבע פֿערלוימדונגען, וועלכע דאָס עהרען-געריכט פֿון באַזעל האָט ערקלערט אַלס פֿאַלש און געמיין.

איז עס מעגליך, אַז ליבקנעכט וואָלט בעגאַנגען אַזאַ נידריגע און אונעהרליכע האַנדלונג, ווען ער וואָלט געהאַט די מעגליכקייט פֿריי צו האַנדלען? ניין, עס איז אונמעגליך, און דער שרייבער פֿון דעם "Memoire de la Federation jurassienne" האָט געוויס רעכט, ווען ער זאָגט: „עס גיט נאָר איין מעגליכקייט, נאָר איין ווירקליכע ערקלערונג פֿאַר דיזע אונגלויבליכע געוויסענלאָזיגקייט, נעמליך ווען ליבקנעכט איז צוריק געקומען אין לייפּציג, האָט דער דיקטאַטאָר מאַרקס איהם געטאַדעלט וועגען דעם פֿערשפּרעכען, וואָס ער האָט געגעבען אין באַזעל און האָט איהם איינגערעט, אַז דאָס איז ניט מעהר ווי אַ כאַראַקטער שוואַכקייט." (1)

די גאַנצע צייט, ביז צו דעם קאָנגרעס אין האַאַג האָט ליבקנעכט פֿערעפֿענטליכט אין זיין צייטונג צאָהלרייכע אַרטיקלען, וועלכע זיינען פֿול געווען מיט די שמוציגסטע בעליידיגונגען געגען באַקונין. מאַרקס האָט איהם אונטערשטיצט אין דיזער עקעלהאַפֿטער אַרבייט דורך זיינע געהאָרכזאַמע אינסטרומענטען קאַרל הירש, פֿרידריך ענגעלס און אַנדערע.

אין יולי און אויגוסט 1872 האָט ליבקנעכט'ס „פֿאָלקסשטאַאַט," וועלכער איז פֿון מאַרקס דירעקט אינספּירירט געוואָרען, נאָר געבראַכט בעליידיגונגען געגען באַקונין און אַם 30טען אויגוסט פֿון דעמזעלבען יאָהר האָט ליבקנעכט פּובליצירט אין זיין צייטונג אַ קאָרעספּאָנדענץ (2) פֿון ברעסלוי; וועלכע צייגט אונז קלאָר און דייטליך וואָס פֿאַר אַ קליינע ראָלע עס האָט געשפּילט די וואַהרהייט אין דעם קליינען קרייז, וועלכער האָט אַרומגערינגעלט דעם שעף פֿון די דייטשע קאָמוניסטען. מיר געבען דאָ אַ קליינע פּראָבע פֿון דיזער קאָרעספּאָנדענץ, אַ קאָמענטאַר איז איבערפֿליסיג:

„איהר האָט געענדיגט אייער 4טען אַרטיקעל וועגען באַקונין מיט די פֿאָלגענדע ווערטער: ווען הערר באַקונין וואָלט אונז ניט פֿערזיכערט, אַז

---

(1) Nettlau II, 361—363; Memoire de la Federation jurassienne, etc. p. 85.

(1) Volksstaat 1872 Julie und September; R. Meyer: Emanzipationskampf des vierten Standes, II, 368 Nettlau I, 91 spp.

ער וויל די צושטערונג פֿון אַלע שטאַאַטען, פּונקט ווי די צושטערונג פֿון דעם רוסישען שטאַאַט, אום אויפֿצובויען די נעגאַטיווע מאַכט פֿון דעם פּראָלעטאַריאַט, וואָלטען מיר איהם בעטראַכט פֿאַר דאָס וואָס מיר האָבען שוין פֿריהער געזאָגט—פֿאַר דעם גרעסטען אונטערלעקער פֿון דעם צאַר."

איך געה אייך יעצט דערצעהלען, וואָס איך ווייס פֿון הערר באַקונין. איך וויל יעצט ניט רעדען פֿון דער ראָלע, וועלכע ער האָט געשפּילט אין ברעסלוי אין 1848, וואו מען האָט איהם אַריינגענומען אין די „דעמאָקראַטישע געזעלשאַפֿט." איך וועל זיך נאָר בעשעפֿטיגען מיט זיין שטעלונג זייט ער איז צוריקגעקומען פֿון דעם סלאַווען־קאָנגרעס אין פּראַג, אין וועלכען ער האָט גענומען אַן אַנטהייל ניט אַלס אַ דעמאָקראַט, נאָר אַלס רעפּרעזענטאַנט פֿון דעם פּאַנסלאַוויזמוס. אַלס פּאַנסלאַוויסט האָט ער דאַמאָלסט געפֿאָדערט, אַז שלעסיען זאָל ווערען אַ טהייל פֿון דעם צוקינפֿטיגען פּאַנסלאַוויסטישען שטאַאַט, דערפֿאַר, ווייל שלעסיען איז אַמאָל געווען אַ טהייל פֿון אַן אַלטען סלאַווישען קייזעררייך. דאָס איז געווען דערזעלבער אַרגומענט, וועלכען דער „דעמאָקראַט" ביסמאַרק האָט אָנגעווענדעט, ווען ער האָט אַוועקגערויבט עלזאַס לאָטהרינגען פֿון פֿראַנקרייך! די „נייע רהיינישע צייטונג" האָט דאַמאָלסט ערקלערט, אַז באַקונין איז ניט אַנדערש ווי אַ רוסישער אַגענט אין דער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי. דיזע ערקלערונג האָט אַרויסגערופֿען אַ גרויסע אויפֿרעגונג אין דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי אין ברעסלוי. אַלס קאָרעספּאָנדענט פֿון אַ צייטונג, וועלכע האָט פֿערטהיידיגט באַקונין'ן, האָב איך געבעטען אויפֿקלערונג פֿון דער רעדאַקציאָן פֿון דער „נייער רהיינישער צייטונג" און היער איז די אַנטוואָרט פֿון איינעם פֿון די רעדאַקטאָרס, מיט וועלכען איך בין פּערזענליך בעקאַנט געווען, זיין נאָמען איז ווילהעלם וואָלף. „די רעדאַקציאָן דרוקט קיין זאַך ניט געגען פֿריינדע, ווען זי האָט ניט די פֿאָלשטענדיגע בעווייזע פֿאַר איהרע בעהויפּטונגען. אויב דו ווילסט זעהען די דאָקומענטען, שרייב אַן זשאָרזש סאַנד, וועלכע האָט זי אונז אָנגעבאָטען. נאָכדעם ווערסטו שוין אַליין בעגרייפֿען, אַז באַקונין איז אַן אַגענט פֿון רוסלאַנד אָדער פֿון'ם רוסישען צאַר, וועלכער טרייבט זיין האַנדווערק אין דער רעוואָלוציאָנערער פּאַרטיי."

„באַקונין האָט געוואוסט פֿון דיזער אַנטוואָרט, וועלכע איך האָב ערהאַלטען; אָבער ער האָט זיך ניט גערעכטפֿערטיגט; ער האָט פֿערלאָזען שלעזיען און איז צוריק נאָך רוסלאַנד; בעמערקען וויל איך נאָך, אַז ער איז ניט צוריקגעגאַנגען, ווייל ער האָט גענומען אַנטהייל אין דעם מאַי־אויפֿשטאַנד אין זאַקסען."

ווען דער קאָרעספּאָנדענט האָט ווירקליך ערהאַלטען אַזאַ בריף פֿון ווילהעלם וואָלף, בעווייזט עס, וואָס פֿאַר אַ פֿיינער מאַן עס איז געווען, דיזער בעריהמטער דעמאָקראַט, וועלכען קאַרל מאַרקס האָט געווידמעט דעם 1טען באַנד פֿון זיין בוך „דאָס קאַפּיטאַל." און וואָס זאָל מען דיינקען

פֿון די רעדאַקטערע פֿון׳ם „פֿאָלקסשטאַאַט,״ וועלכע האָבען גאַנץ גוט געוואוסט, דאָס אַלע בעשולדיגונגען געגען באַקונין זיינען פֿאַלש, און וועלכע האָבען טראָץ דעם פֿערעפֿענטליכט אַלע פֿערלוימדונגען, וואָס מאַרקס האָט ערפֿונדען, אין די שפּאַלטען פֿון זייער ציטונג ?

IV.

קורץ נאָך דעם קאָנגרעס אין באַזעל איז ניקאָליי אוטין, דער זוהן פֿון אַ רייכען רוסישען בערזען־ספּעקולאַנט געקומען נאָך גענף און האָט אָנגעפֿאַנגען מיטאַרבייטען אין דער “Egalite“ (גלייכהייט) דעם אָפֿי־ציעלען אָרגאַן פֿון דער ראָמאַנישער פֿעדעראַציאָן דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער־אַסאָסיאַציאָן.״ מאַרקס האָט באַלד אויסגעפֿונען, אַז אוטין אייגענט זיך זעהר גוט אַלס ווערקצייג פֿאַר זיינע ניכטסווירדיגע און געמיינע פּלענער געגען באַקונין. אין 1869 האָט ער איהם געשריבען, דאָס ער זאָל צונויפֿקלייבען אַלע מעגליכע דאָקומענטען, וועלכע זיינען אימשטאַנדע צו בעווייזען די אונעהרליכקייט פֿון זיין לאַנדסמאַן. „איך וויים,״ האָט באַקונין געזאָגט, „אַז אוטין איז זעהר צופֿרידען געוועזען פֿון דיזען אויפֿ־טראַג, וועלכען ער האָט בעטראַכטעט פֿאַר אַן עהרע; ער האָט אָנגעווענדעט אַלע מיטלען, אום וואָס עס ניט איז אויסצוגעפֿינען, און אַזוי האָבען זיי ביסלעכוויז ערפֿונדען אַ גאַנצע סעריע פֿון אַנקלאַגען געגען מיך, אין וועלכע זיי גלויבען אַליין ניט, דען זיי האָבען ביז יעצט ניט געהאַט דעם מוטה צו פֿערעפֿענטליכען קיין איינציגע פֿון דיזע זאָגענאַנטע בעשולדיגונגען.״

אין אַן אַנדער בריף כאַראַקטעריזירט באַקונין דעם נייען מיטהעלפֿער פֿון קאַרל מאַרקס אַזוי נאַטורגעטריי, דאָס אַלע די יעניגע, וואָס האָבען געקענט דיזע טרויריגע פּערזענליכקייט, דערקענען איהם זאָפֿאָרט :

„איך האָב אייך שוין פֿריהער געזאָגט, אַז קיין ליגען, קיין פֿערלוימדונג, קיין געמיינהייט, וועלכע אוטין זאָל ניט בעגעהען, וועט מיר מעהר ניט איבערראַשען. ער איז אַ מענש, וואָס ווערט בעהערשט פֿון אַ קראַנק־האַפֿטען עהרגייץ, וועלכער איז פּונקט אַזוי קליין, ווי זיין אייגענע אונבעדייטענדע פּערזענליכקייט. ער האָט געלערענט עטליכע קלינגענדע פֿראַזען, וועלכע ער ווידערהאָלט ביי יעדער געלעגענהייט ווי אַ פּאַפּאַגיי; דער טיפֿער קלאַנג פֿון זיין שטימע און זיין טהעאַטראַלישע מימיק קענען ניט פֿערדעקען די פּוסטקייט פֿון זיינע געפֿיהלען און זיין גייסטיגע אונפֿעהיגקייט אויסצואַרבייטען און צו ענטוויקלען אירגענד אַן אידעע. ער איז אַ שרעקליכער ליגנער, פֿייג און געמיין און קען נאָר ריידען אונטער דעם רוקען פֿון אַנדערע מענשען; ער בעזיצט אַן אונגלויבליכען לעכערליכען שטאָלץ און רעדט זיך איין, דאָס ער איז ווירקליך אַ וויכטיגע

פערזאָן; זיין כאַראַקטער איז פּערענדערליך און פאַלש און ער איז שטענדיג בערייט זיך אונטערצולעקען ביי די יעניגע, וועלכע האָבען נאָך זיין מיינונג אַ געוויסען איינפלוס און אַ בעריהמטען נאָמען. ער חניפה'ט זיך אונטער ביי דעם פּראָלעטאַריאַט דורך זיינע היפּאָקריטישע שמייכלערייען, בייט איבער זיינע אידעען ווי אַ רייגליכער מענש זיינע העמדער, לויט די אומשטענדען און נאָך דעם מאָמענט. דיזעס מיזעראַבעלע בעשעפּניס בעזיצט קיין אַנדער קראַפט ווי זיין מאַנגעל אין אַנשטענדיגקייט און עהרגעפיהל, זיין נידריגען און אינטריגאַנטען כאַראַקטער און אייניגע צעהן טויזענד פראַנק יעהרליך, וועלכע ערלויבען איהם אַרויסצוגעבען איינע פון די הויפּט-אָרגאַנען פון דער רעאַקציאָנערער ריכטונג, וועלכע בעהערשט געגענווערטיג די „אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער-אַסאָסיאַציאָן" אין גענף."

מיר ווילען נאָך בעמערקען, וואָס עס איז געווען די ענדע פון דיזען פייעריגען מאַרקסיסטישען רעוואָלוציאָנער—ניקאָליי אוטין האָט שפּעטער געבעטעלט אום פּערצייהונג ביי זיין קייזערליכען העררן, דעם רוסישען צאַר, וועלכער איז אויך געווען אַזוי גנעדיג און האָט איהם ערלויבט צוריקצוקומען נאָך רוסלאַנד.

דאָס איז געווען דער מאַן, וועלכען מאַרקס האָט בעאויפטראַגט צו מאַכען אַן אונטערזוכונג וועגען דעם בעריהמטען פּראָצעס פון נעטשאַיעוו און איבער די „סאָציאַליסטישע אַליאַנץ" אין רוסלאַנד. די דאָקומענטען, וועלכע אוטין האָט נעזאַמעלט זיינען געשיקט געפעלשט געוואָרען אויף דעם בעפעהל פון מאַרקס און אַזוי האָט מען זיי איבערגעגעבען דער זאָגענאַנטער אונטערזוכונגס - קאָמיסיאָן פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס אין האַאַג. צווישען די מיטגלידער פון דיזער קאָמיסיאָן איז נים געווען קיין איינציגער, וועלכער האָט פערשטאַנען אפילו אַ וואָרט רוסיש, און טראָץ דעם האָט די קאָמיסיאָן פאָרגעשלאָגען דעם קאָנגרעס אויס-צושליסען באַקונין'ן פון דער „אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער-אַסאָסיאַציאָן." די מאַיאָריטעט פון דעם קאָנגרעס, וועלכע האָט בלינדערהייט געפאָלגט דעם בעפעהל פון מאַרקס, האָט צוגעשטימט דעם בעשלוס פון דער קאָמיסיאָן און האָט בעשלאָסען, אַז די דאָקומענטען זאָלען פערעפענטליכט ווערען. דאָס איז געווען וואָס מאַרקס, דער טויטפיינד פון באַקונין האָט געוואָלט.

אין אויגוסט 1873, איין יאָהר נאָך דעם קאָנגרעס אין האַאַג איז ערשינען די נידערטרעכטיגע שמוץ-שריפט: L'aliance de la Democratie socialiste et l'Association internationale des Travailleurs." (די אַליאַנץ דער סאָציאַליסטישער דעמאָקראַטי און די אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער אַסאָסיאַציאָן.) דיזער פאַסקוויל איז געווען די איינציגע קוועלע פון די מעהרסטע שריפטשטעלער, וועלכע האָבען „שטודירט" דאָס לעבען און די טהעטיגקייט פון באַקונין אין רוסלאַנד און די איבריגע אייראָפּעאישע לענדער, ווי צ.ב.ש. הערר עמיל לאַוועלעל, וועלכער קען שטאָל-

צירען, וואָס ער האָט נאָך אַריבערגעשטיגען קאַרל מאַרקס אין דער פֿערשפּרייטונג פֿון ליגענס און פֿערלוימדונגען, וועלכע פֿילען אָן די 137 זייטען פֿון זיין שמוץ־שריפֿט. דר. נעטלוי האָט בעוויזען, דורך אַ געוויסענ־האַפֿטען און קאָרעקטען פֿערגלייך צווישען דעם רוסישען אָריגינאַל פֿון די דאָקומענטען און דער פֿראַנצויזישער איבערזעצונג, אַז די וויכ־טיגסטע שטעלען פֿון די זאָגענאַנטע דאָקומענטען, הויפּטזעכליך די יעניגע, וועלכע בעשעפֿטיגען זיך מיט נעטשאַיעף און באַקונין און אַלע דאָקומענטען, וועלכע זיינען געשריבען געוואָרען אין דיזער פּעריאָדע, זיינען גענומען געוואָרען פֿון פֿערקירצטע אָדער געפֿעלשטע, שריפֿט־שטיקע. מ אַ ר ק ס ה אָ ט ז י ך ע ר ל ו י ב ט צ ו פֿ ע ר ע נ ד ע ר ע ן ד ע ם ט ע ק ס ט, מיט דעם וואָס ער האָט צוגעזעצט אָדער אַרויסגעוואָרפֿען ווערטער און גאַנצע פֿראַזען, ער האָט מאָדיפֿיצירט די צייטען פֿון די ווערבען א.ז.וו. אום באַקונין׳ן צוצושרייבען זאַכען, פֿון וועלכע ער האָט גראַדע בעהויפּטעט דאָס געגענטהייל. און אַלע דיזע נידריגע מיטלען וועלכע זיינען אונווירדיג פֿאַר אַ מאַן, וועלכער בעזיצט נאָר אַ שטיקעל זעלבסט־רעספּעקט, האָט מאַרקס אָנגעווענדעט, אום צו בעווייזען די פּאָליטישע אונעהרליכקייט פֿון זיין געגנער.

די שמוץ־שריפֿט פֿון מאַרקס, וועלכע איז פּובליצירט געוואָרען אין פֿראַנצויזישער שפּראַכע אין לאָנדאָן און האַמבורג, איז אין פֿראַנקרייך ווייניג געלעזען געוואָרען; אָבער די דייטשע איבערזעצונג איז פֿון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פּאַרטיי אין דייטשלאַנד זעהר פֿיל געדרוקט געוואָרען. דיזעס געמיינע פּאַסקוויל איז נאָך היינט אַ וואַפֿע אין די הענד פֿון די סאָציאַל־דעמאָקראַטען, מיט וועלכע זיי בעקעמפֿען די פֿרייהייט־ליבע אידעען אין דייטשלאַנד, האָלאַנד, דעם פֿלאַמלענדישען טהייל פֿון בעלגיען און אין די סקאַנדינאַווישע לענדער.

עס איז ניט נויטווענדיג צו ווידערלעגען די בעשולדיגונגען, וועלכע מאַרקס האָט געשליידערט געגען באַקונין אין זיין טרויריגער און געמיינער בראָשורע, די אויפֿקלערונגען, וועלכע דר. נעטלוי האָט אונז געגעבען אין דיזער בעציהונג מאַכען יעדע ווידערלעגונג איבערפֿליסיג; איין זאַך איז אָבער יאָ נויטווענדיג: די זאָגענאַנטע אונטערזוכונגס־קאָמיסיאָן פֿון דעם האַאַגער קאָנגרעס האָט באַקונין׳ן אויך בעשולדיגט צו זיין אַ שווינדלער און אַ בעטריגער און דיזע אַנגעלעגענהייט מוזען מיר נאָך אויפֿקלערען. אויך ביי דיזער אַנקלאַגע האָט די וואַהרהייט געשפּילט פּונקט אַזאַ קליינע ראָלע ווי ביי אַלע אַנדערע בעשולדיגונגען. די אונטערזוכונגס־קאָמיסיאָ איז פֿערשעמט געוואָרען, אויפֿהויבענדיג דיזע אַנקלאַגע. נ י ק אָ ל י י ו ק אָ ו ס ק י האָט געוואָלט געבען אַ פֿאָלשטענדיגע און דעפֿיניטיווע אויפֿקלערונג איבער אַלע איינצעלהייטען פֿון דער בעטרעפֿענדער אַפֿערע; אָבער מאַרקס, וועלכער האָט אָנגעווענדעט אַלע מיטלען זיין געגנער מאָראַליש צו פֿערניכטען, האָט דורכגעזעצט, אַז די קאָמיסיאָן האָט זיך

ענטזאַגט אויסצוהערען יוקאָווסקי׳ס ערקלערונג. נאָכדעם ווי די צייטונגען האָבען פּובליצירט דעם בעשלוס פֿון דער קאָמיסיאָן, האָט אַ גרופּע פֿון רוסישע עמיגראַנטען אין דער שווייץ פֿערעפֿענטליכט דעם פֿאָלגענדען פּראָטעסט אין דער בריסעלער "Liberte“ (פֿרייהייט), וועלכע איז דאַן געוועזען דאָס וויכטיגסטע אָרגאַן פֿון דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליזמוס:

„גענף און ציריך דעם 4טען אָקטאָבער 1872. אין דיזעם בעריכט, (געמיינט איז דער בעריכט פֿון דער האַאַגער אונטערזוכונגס-קאָמיסיאָן) וועלכער איז אָהנע צווייפֿעל פֿעראורזאַכט געוואָרען דורך דעם קליינליכען האַס און דורך דעם וואונש זיך צו בעפֿרייען אום יעדען פּרייז פֿון אַ איינבעקוועמען געגנער, האָט מען אויך בעהויפּטעט, אַז אונזער פֿריינד אין לאַנדסמאַן מיכאַאיל באַקונין איז אַ שווינדלער און בעטריגער. די מאַיאָריטעט פֿון דעם קאָנגרעס האָט בעגאַנגען אַ גרויסע געמיינהייט, מיט דעם וואָס זי האָט אויסגעשלאָסען אַ מאַן, וועלכער האָט געקעמפּפֿט זיין גאַנצעס לעבען פֿאַר די גרויסע זאַכע פֿון דעם פּראָלעטאַריאַט, און וועלכער האָט בעצאָהלט דיזעס פֿערברעכען מיט אַכט יאָהר קערקער אין פֿעשטונגען דייטשע און רוסישע פֿעסטונגען און מיט 4 יאָהר געפֿאַנגענשאַפֿט אין סיביר. ווען עס האָט איהם געלונגען אין 1861 צו ענטלויפֿען פֿון סיביר, איז ער בעשמוצט געוואָרען דורך די נידריגע פֿערלוימדונגען פֿון די מאַרקסיסטען, וועלכע האָבען איהם שטענדיג פֿערדעכטיגט אין דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אָדער אין דער ניט-סאָציאַליסטישער פּרעסע אין דייטשלאַנד. מען האָט געלעזען די אידיאָטישע, לעכערליכע און שענדליכע ערפֿינדונגען, וועלכע דער „פֿאָלקסשטאַאַט“ האָט פּובליצירט זייט די לעצטע דריי יאָהר געגען באַקונין׳ן, און יעצט האָט אַן אינטערנאַציאָנאַלער אַרבייטער-קאָנגרעס, וועלכער איז פֿון מאַרקס שוין לאַנג פֿאָרבערייטעט געוואָרען, אויף זיך גענומען די טרויריגע עהרע, זיך צו ערנידריגען אַלס ווערקצייג פֿון פּערזענליכען האַס און ראַכע. מיר דיינקען, דאָס עס איז ניט נויטווענדיג און ניט ווינשענסווערטה זיך היער צו בעשעפֿטיגען מיט די זאָגענאַנטע טהאַטזאַכען, אויף וועלכע עס שטיצט זיך די אַנקלאַגע געגען אונזער פֿריינד און לאַנדסמאַן. מיר זיינען פּערזענליך בעקאַנט מיט אַלע איינצעלהייטען פֿון דיזער אַפֿערע און מיר וועלען אַנווענדען אַלע אונזערע קרעפֿטע, אום פֿעסטצושטעלען די וואַהרהייט. מיר געפֿינען זיך לייד ער געגענווערטיג אין דער אונגליקליכער לאַגע צו שווייגען, אום ניט צו קאָמפּראָמאָטירען אַן אַנדער לאַנדסמאַן פֿון אונז, וועלכער איז ניט אונזער פֿריינד, אָבער ער איז געוואָרען דאָס אָפּפֿער פֿון די פֿערפֿאָלגונגען פֿון דער רוסישער רעגירונג און דערפֿאַר האָבען מיר געוויסע הייליגע פֿערפֿליכטונגען. קאַרל מאַרקס, וועמענס גרויסע פֿעהיגקייטען מיר אַנערקענען, האָט אין דיזער בעציהונג געמאַכט אַ פֿאַלשע רעכנונג. אַלע עהרליך דיינקענדע מענשען אין דער גאַנצער וועלט וועלען זיך אָבקעהרען מיט עקעל און פֿעראַכטונג פֿון

דיזער נידריגער אינטריגע און דער אָפּענער פּערגוואַלטיגונג פון די איינ־פאַכסטע פּרינציפּען דער גערעכטיגקייט. וואָס אַנבעלאַנגט רוסלאַנד קענען מיר מאַרקס פּערזיכערען, דאָס אַלע זיינע מיטלען זיינען געוועזן אומזיסט. באַקונין איז צופּיל רעספּעקטירט און בעקאַנט, אום מען זאָל גלויבען אַזעלכע פּערלוימדונגען, וועלכע קענען העכסטענס געפּינען אַן עכאָ אין דער רוסישער פּאָליציי־פּרעסע און אין דער בעריהמטער „רוסישער אינ־טערנאַציאָנאַלע," פון וועלכע מאַרקס רעדט אַזוי פּיל, און וועלכע איז טראָץ דעם פּאָלשטענדיג אונבעקאַנט אין אונזער געבורטס־לאַנד. — ניקאָליי אָגאַרעוו, באַרטעלמי זאַיזין, וולאַדימיר אָזעראָף, אַ. ראָזאַ, וואַלדעמאַר האָלסטיין, ז. ראַללי, אַלעקסאַנדער אָדסניטץ, וואַלעריאַנאַ סמירנאָוו."

וואָס זיינען די טהאַטזאַכען, אויף וועלכע מאַרקס האָט געגרינדעט זיין לעצטע אַנקלאַגע געגען באַקונין? איך וועל דאָ איבערגעבען מיט איינינע ווערטער, אום וואָס עס האַנדעלט זיך אייגענטליך. נעגרעסאָל, וועלכער איז קירצליך געשטאָרבען אין אַ רוסישער פּעסטונג, האָט געמאַכט אין נאָמען פון באַקונין אַ קאָנטראַקט מיט אַ רוסישען בוכהענדלער פּאַר די איבער־זעצונג פון דעם 1טען באַנד פון מאַרקס „קאַפּיטאַל." די אַרבייט איז בערעכענט געוואָרען פּאַר 900 רובעל, וועלכע ער זאָל באַקונין'ן אויסבע־צאָהלען אין פּאָרויס, ווי באַלד ער וועט זיך איבערציהען פון זשענעוואַ נאָך לאָקאַרנאָ. די איבערזעצונג איז געוועזן זעהר שווער, און באַקונין האָט נאָר דריי זייטען געקענט פּערטיג מאַכען אין אַ טאָג; שפּעטער האָט ער געקענט איבערזעצען 10 זייטען אַ טאָג, און ער האָט געדיינקט צו ענדיגען די גאַנצע אַרבייט אין 4 מאָנאַט צייט. יוקאָווסקיס פּרוי האָט אָבגעשריבען דאָס מאַנוסקריפּט פּאַר באַקונין, אַלע דיזע איינצעלהייטען קען מען לעזען אין די בריף, וועלכע ער האָט געשריבען אַן אָגאַרעוו. אַם 14טען יוני 1870 האָט ער ווידער געשריבען אַן אָגאַרעוו, דאָס „צוליב דער אונגליק־ליכער געשיכטע מיט ל.(1) קען ער זיך מעהר ניט בעשעפּטיגען מיט איבערזעצונגען." אין דערזעלבער צייט איז נעטשאַיעוו צוריקגעקומען פון רוסלאַנד און עס האָט איהם געלונגען צו געווינען דעם פּערטרויען פון באַקונין. באַקונין האָט איהם נעגעבען צו פּערשטעהן, אַז עס וואָלט גוט געווען, ווען ער זאָל אָבגעבען זיין גאַנצע קראַפּט פּאַר דער רעוואָלוציאָ־נערער בעוועגונג אין רוסלאַנד און דאָס ער וואָלט צופּרידען געווען צו געפּינען אַן איבערזעצער, וועלכער זאָל ענדיגען די אַרבייט פּאַר די איבריגע 600 רובעל. (באַקונין האָט פון די 900 רובעל פּאַר די איבער־זעצונג פון דעם „קאַפּיטאַל" ערהאַלטען 300 רובעל, פּאָלגליך האָט דער בוכהענדלער נאָך גערדאַרפט בעצאָהלען 600 רובעל.) יוקאָווסקי האָט געמאַכט דעם פּאָרשלאַג, אַז די גאַנצע גרופּע, וועלכע האָט זיך דאַמאָלסט פּעראייניגט אַרום באַקונין, זאָל זיך בעשעפּטיגען מיט דער ווייטערער איבערזעצונג און באַקונין זאָל נאָר מאַכען די רעוויזיאָן. אָבער נעטשאַיעוו

האָט ערקלערט, אַז ער וועט רעגלען די גאַנצע אַנגעלעגענהייט, אַז אַלע וועלען זיין צופרידען, און באַקונין, פערלאָזענדיג זיך אויף איהם, האָט זיך ניט מעהר בעשעפטיגט מיט דער איבערזעצונג. אָבער נעטשאַיעוו, דיזער אונווירדיגער מענש, וועלכער האָט שפּעטער בעגאַנגען אַזוי פילע נידערטרעכטיגקייטען, האָט געשריבען אַ בריף אַן דעם בוכהענדלער, אין וועלכען ער האָט איהם ערקלערט, אַז מען וועט איהם ערמאָרדען, ווען ער וועט נאָר שרייבען איין וואָרט אַן באַקונין וועגען דער איבערזעצונג. דיזען בריף האָט מען שפּעטער געשיקט אַן מאַרקס, וועלכער האָט איהם פאָרגעלייגט פאַר דעם קאָנגרעס אין האַאַג, וואו יוקאָווסקי האָט ערקלערט די איינצעלהייטען פון דיזער אַנגעלעגענהייט, פון וועלכע באַקונין האָט אַבסאָלוט ניט געוואוסט. באַקונין האָט שוין געהאַט איבערזעצט דעם דריטען טהייל פון דעם ווערק, און האָט בעקומען 300 רובעל פאַר דיזע אַרבייט, ד.ה. דעם דריטען טהייל פון דער סומע, וועלכע ער האָט געזאָלט בעקומען פאַר דאָס גאַנצע ווערק. עס איז דערפאַר געווען אַ גרויסע געמיינהייט צו רעדען פון אַ בעטרוג.

דער ערשטער טהייל פון דער אַנקלאַגע, וועלכע די אונטערזוכונגס-קאָמיסיאָן האָט געשליידערט געגען באַקונין אויף דעם בעפעהל פון מאַרקס, איז געווען פאַלש; דער צווייטער טהייל איז געווען פונקט אַזוי וויניג ריכטיג ווי דער ערשטער, דען נעטשאַיעוו האָט געשריבען דעם בריף אָהנע דאָס באַקונין האָט געוואוסט פון דעם.

אַזוי האָט מאַרקס פערזוכט צו פערדעכטיגען באַקונין אַלס שווינדלער און בעטריגער, נאָכדעם ווי ער איז דורכגעפאַלען מיט זיינע שענדליכע פערלוימדונגען, ערקלערענדיג אַז זיין געגנער איז אַ רוסישער שפּיאָן און פאַלשמינצער. אָבער אַלע דיזע פייגע און געמיינע פערלוימדונגען געגען דעם גרויסען רעוואָלוציאָנער האָבען נאָך ביינעטראָגען צו פערהערליכען זיין נאָמען; ביז צו זיין טויט איז ער געליבט און רעספּעקטירט געוואָרען פון אַלע זיינע לאַנדסלייט, פון די רוסישע עמיגראַנטען און פון אַלע די יעניגע עלעמענטען אין אייראָפּאַ, וועלכע זיינען מיט איהם בעפריינדעט געוועזן, און וועלכע האָבען געקעמפפט ווי ער פיר די פרייהייט און געגען דעם דעספּאָטיזמוס.

(1) ה. לאָפּאַטין, דער איבערזעצער פון דעם קאַפּיטאַל. Nettlau, II. 383.

ענדע.